

TIEDON VAJE KUNNISSA

Kunnallissalan kehittämissäätiön
tutkimusjulkaisut, nro 25

© Pole-Kuntatieto Oy
ja Olavi Borg

Vammalan Kirjapaino Oy, Vammala 2000

ISBN 952-9740-76-X

ISSN 1235-6956

Sisällys

ESIPUHE	7
1	SELVITYKSEN TAUSTA, TAVOITTEET JA SUORITUSTAPA 9
2	PILOTTIKYSELYN TULOKSET 11
2.1	Yhteenveto pilottikyselystä 13
3	VARSINAISEN TUTKIMUSKYSELYN TULOKSET 15
3.1	Arviot tutkimustiedon tarpeesta kuntaelämässä 15
3.2	Arviot tiedon saatavuudesta 17
3.3	Arviot tiedon käytettävyydestä 18
3.4	Arvioita kuntatiedon tuottajista 20
3.4.1	Tiedon tuottajatahot 20
3.4.2	Kuntaliitto ja Tilastokeskus kuntatiedon tuottajina 21
3.4.3	Tutkimustiedon luotettavuus, hyödynnettävyys ja kustannukset 23
4	TIETOHUOLLON TILA JA ONGELMAT KUNNISSA 28
4.1	Tietohuollon ongelmia ja niiden syitä 28
4.2	Tutkimustiedon jakamisen ja perillemenon ongelmia 30
4.3	Tutkimusrekisterit ja tiedostot 32
5	SUHTEET YLIOPISTOIHIN JA KORKEAKOULUIHIN 33
6	KUNTATUTKIJOIDEN KÄSITYKSIÄ KUNTIEN TIETOHUOLLON TARPEESTA JA ONGELMISTA 35
7	SUOSITUKSIA JA TOIMENPIDE-EHDOTUKSIA 38
LIITTEET	40

Esipuhe

Kunnallisan kehittämissäätöön hallituksen ja tieteellisen neuvottelukunnan yhteiskokouksessa kesällä 1999 todettiin tarpeelliseksi saada lisätietoa tutkimustiedon kysynnästä kunnissa sekä sen tuotannosta yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa.

Luonteva valinta selvitysmieheksi oli professori (emeritus) Olavi Borg. Hän on toiminut pitkään paitsi yhteiskunnan ja politiikan tutkijana ja yliopisto-opettajana myös kunta-alan kouluttajana. Lisäksi hän on toiminut Tampereen kaupunginvaltuutettuna yli kolme vuosikymmentä ja lyhempiä aikoja kaupunginhallituksessa ja tarkastuslautakunnan puheenjohtajana. Hänessä siis yhtyvät teoria ja käytäntö. Valinta oli luonteva siksikin, että professori Borg on parhaillaan myös säätiön tieteellisen neuvottelukunnan puheenjohtaja.

Selvitystyön valmistuttua esitän professori Borgille parhaat kiitokset hyvin tehdystä työstä. Olen vakuuttunut siitä, että käsillä oleva raportti tulee toimimaan pohjana vilkkaalle keskustelulle.

Syyskuussa 2000

Lasse Ristikartano
Asiamies
Kunnallisan kehittämissäätö

1 Selvityksen tausta, tavoitteet ja suoritustapa

Kun Kunnallisalan kehittämissäätiö pyysi minua laatimaan selvityksen kuntatutkimuksen tilasta ja tarpeesta, todettiin, ettei ”kysymys ole alan akateemisen tutkimuksen tilan arvioinnista vaan kuntien tietohuollon käytännöllisistä peruskartoituksesta”. Ilmaisulla haluttiin korostaa sitä, että selvityksessä on kysymys ensisijaisesti käytännön kunnalliselämän tiedontarpeesta, ei alan akateemisen perus- tai soveltavan tutkimuksen kartoituksesta. Kunnallisalan edustajille osoitetussa kyselyssä sanottiinkin tarkemmin, että kysymys on ”kunta-alan tutkimustiedon tarvetta, tietolähteitä, tiedon välittymistä ja perille menoa sekä kuntien suhteita alan tutkimuslaitoksiin, korkeakouluihin ja muihin tiedontuottajiin” selvittävästä kartoituksesta, jota käytetään selvitysmiehen raportin aineistona.

Raportin jäsentely kertoo ne pääkysymykset, joihin tässä kartoituksessa ensisijaisesti kiinnitettiin huomiota.

Raportin empiirisenä aineistona olevia kyselyjä oli kaikkiaan kolme. Ensimmäiseksi tehtiin loppuvuodesta 1999 kaikille suomenkielisten ja kaksikielisten kuntien kunnanjohtajille kohdistettu varsin lyhyt pilottikysely, jossa tiedusteltiin vain seuraavia kolmea asiaa:

- Mistä kuntanne saa parhaiten tarvitsemaansa mielenkiintoista ja käyttökelpoista tietoa (tilasto-, tutkimus- yms. tietoa)?
- Mikä yliopisto, korkeakoulu, tutkimuslaitos tms. tuottaa mielestänne parhaiten tarvitsemaanne mielenkiintoista ja käyttökelpoista tutkimustietoa kunnallenne?
- Kuka kuntatutkija (henkilö) tuottaa mielestänne parhaiten mielenkiintoista ja käyttökelpoista kuntatietoa?

Lisäksi pilottikyselyn liitesivulla tiedusteltiin niiden henkilöiden nimiä ja yhteystietoja, jotka lähinnä vastaavat kunnan tietohuollosta. Käytän heistä yleisnimitystä tutkimusvastaava. Kaikkiaan 70 kuntaa vastanneista 235:stä ilmoitti yhden tai useamman yhteyshenkilön. Heitä käytettiin jatkokyselyn yhtenä kohderyhmänä. Varsinainen tutkimuskysely tehtiin tasavallan presidentin vaalien jäl-

keen maaliskuun lopulla ja huhtikuussa 2000. Muutamia vastauksia saapui vielä vapunkin jälkeen, viimeiset vasta kesäkuussa. Osa niistä voitiin ottaa analyysiin mukaan, niin kauan kuin avointen kysymysten koodaus oli vielä kesken ja ATK-ajot suorittamatta.

Raportin jäsentely on rakennettu lähinnä tämän tutkimusvastaaville ja kunnansihteereille osoitetun kyselyn pääkysymysten osoittamien aihealueiden mukaan. Koska pilottikysely syksyllä 1999 oli suunnattu kunnanjohtajille, lähdettiin siitä otaksumasta, että kunnansihteereille ja tutkimusvastaaville osoitettava varsinainen tutkimuskysely voisi tuottaa hieman erilaisia vastauksia ja olla lähempänä tutkimustiedon käyttäjiä. Kuntajohtajat ovat kuitenkin aina ensisijaisesti yleisjohtajia ja voivat vain pienimmissä kunnissa olla tarkoin selvillä eri sektoreiden tiedontarpeesta.

Vaikka kysymyksiä varsinaisessa kuntakyselyssä oli kaikkiaan vain 16, saatiin kokoon kuitenkin varsin runsaasti informaatiota, koska mukana oli 3 laajaa arviointitehtävää: tiedon tarpeen, saatavuuden ja käytettävyyden arviointi peräti 19 annetun muuttujan suhteen, tiedontuottajien arviointi 13 annetun muuttujan suhteen ja lisäksi Suomen Kuntaliiton ja Tilastokeskuksen profiilivertailu tärkeimpinä alan tiedontuottajina 8 annetun muuttujan suhteen. Lisäksi kussakin kysymyksessä oli vielä avoin vastausmahdollisuus ”muut”.

Kun kunta-alan edustajille suunnattu tutkimuskysely keskittyi erityisesti määrällisen tiedon tuottamiseen, täydennettiin tätä aineistoa runsaalle 30:lle kunta-alan tutkijalle kohdistetulla tutkijakyselyllä. Tässä kyselyssä osa kysymyksistä oli samoja kuin kuntahallinnon edustajille tehdyssä varsinaisessa tutkimuskyselyssä, osa enemmän alan akateemiseen tutkimukseen liittyviä teemoja. Ideana oli saada joistakin asioista tietoa sekä tiedon tuottajilta että sen tilaajilta ja käyttäjiltä. Lisäksi olen selvitysmiehenä käynyt kyselyjen suunnitteluvaiheessa useita keskusteluja säätiön edustajien kanssa (Lasse Ristikartano ja Veli Pelkonen) ja tehnyt muutaman koehaastattelun sekä luonnollisestikin käyttänyt hyväkseni alan tutkimuskirjallisuutta ja omaa pitkäaikaista kunta-alan kokemustani sekä luottamushenkilönä että alan kouluttajana.

2 Pilottikyselyn tulokset

Pilottikyselyn lomakkeen palautti yhden muistutuksen jälkeen kaikkiaan 235 kuntaa. Niistä kuitenkin 18 antoi vain yhteystiedot vastaamatta itse asiakysymyksiin, ja 3 kuntaa puolestaan ei antanut yhteystietoja, vaikka vastasikin asiakysymyksiin. Vastaukset ensimmäiseen kysymykseen (Mistä kuntanne saa parhaiten tarvitsemaansa mielenkiintoista ja käyttökelpoista tietoa?) paljastavat sen, että kunnilla on 2 tietolähdettä selvästi ylitse muiden: Suomen Kuntaliitto ja Tilastokeskus. Suorina mainintoina Kuntaliitto saa 176 ja Tilastokeskus 175 mainintaa eli 81 % kaikista kysymykseen vastanneista kumpikin. Jos lisäksi otetaan huomioon viittaukset Kuntaliiton omistamiin yhtiöihin (Audiator Oy ja Efektia Oy) sekä viittaukset KuntaSuomi 2004 -projektiin, päästään 184 mainintaan.

Toisen selkeän ryhmän muodostavat maakuntien liitot (66 mainintaa), Kunnallissalan kehittämissäätiö (49) sekä yliopistot, korkeakoulut ja niiden tutkimuslaitokset (48). Tähän kakkosryhmään voitaisiin vielä laskea ministeriöt ja valtion keskusvirastot (37). Tällöin Stakes (21) ja lääninhallitukset (14) on jätetty omiksi luokikseen. Maakuntien liitoista selvästi useimmin on mainittu yksilöidysti Pirkanmaan liitto (10 mainintaa), yliopistoista ja korkeakouluista Tampereen yliopisto ja ministeriöistä sisäasiainministeriö. Yksilöinnit ovat luonnollisia, koska kuntaosasto sijaitsee kyseisessä ministeriössä ja Tampereen yliopistossa taas on maan kunta- ja hallintotutkimuksen vahvimmat yksiköt. Pirkanmaan liiton ykkösasemaa on vaikeampi selittää, varsinkin kun toiseksi useimmin mainittu Pohjois-Savon liitto saa vain 5 mainintaa ja maakuntien liitot ylimalkaan verraten vähän mainintoja.

Keskustelin asiasta muutamien Pirkanmaan liiton johtavien edustajien kanssa. Selittävä tekijä saattaa olla tämän liiton vahvasti seutukuntalähtöinen toimintastrategia. Laadittaessa alueellisia ohjelma- ja kehityshankkeita liitto on alusta alkaen pyrkinyt korostetusti edistämään kuntien seutuistumista ja yhteistyötä. Tämän mukaisesti suunnittelu- ja valmistelutyö perustuu ensisijaisesti 8 seutukunnan, ei yksittäisten kuntien kanssa tehtävään yhteistyöhön. Liitto on myös

pyrkinyt tuottamaan juuri seutukuntien käyttöön monipuolisia tilasto- ja tietopaketteja. Keskeisenä syynä tämän toimintastrategian valintaan taas on seutukunnan heterogeenisuuden lisäksi ollut itse maakuntien liittojen toimintaa koskeva lainsäädäntö, joka vaatii liittoja nimenomaan edistämään kuntien seutuis-
tumista ja yhteistyötä.

Eräänlaisen kolmosryhmän muodostavat heterogeeniset viittaukset tiedos-
tusvälineisiin (Helsingin Sanomat ainoa mainittu päivälehti), ammattijulkaisui-
hin (ammattilehdet 6, talouselämän lehdet 5, Kuntalehti 5 jne.) sekä Internetiin
(18). Kuntien omista tiedontuottajista saavat tietolähteenä näkyvästi mainintoja
vain Helsingin kaupungin tietokeskus (11) sekä yleensä suurimmat kaupungit,
naapurikunnat tms. puolisen tusinaa kertaa. Itse kootut kyselyt saavat vielä 7
mainintaa ja TE-keskukset 5 mainintaa. Kaikki muut tiedontuottajat saavat lä-
hinnä vain hajamainintoja 1–3 kertaa kukin.

Pilottikyselyn toinen kysymys oli ”Mikä yliopisto, korkeakoulu, tutkimus-
laitos tms. tuottaa mielestänne parhaiten tarvitsemaanne mielenkiintoista ja käyt-
tökelpoista tutkimustietoa kunnallenne?” Huomio kohdistettiin nyt siis nimen-
omaan akateemista tutkimustietoa tarjoaviin kuntatiedon tuottajiin. Näin vas-
taajatkin näyttävät kysymyksen mieltäneen, sillä Kuntaliitto (29 mainintaa) ja
Tilastokeskus (25 mainintaa) putoavat nyt huomattavan alas rankingjärjestyk-
sessä, ja jopa yksittäiset korkeakoulut ja Kunnallisalan kehittämissäätiö (41 mai-
nintaa) saavat huomattavasti enemmän mainintoja.

Kaikkiaan yliopistot ja korkeakoulut saavat peräti 223 mainintaa. Ylivoi-
maisesti kärjessä on Tampereen yliopisto (152), sitten tulevat Åbo Akademi (30)
ja Helsingin yliopisto (26). Näissä kolmessa yliopistossa sijaitsevat myös maam-
me varsinaiset erikoistuneet alan opetus- ja tutkimusyksiköt. Melko runsaasti
mainintoja saavat vielä Turun (19), Joensuun (18), Vaasan (18), Oulun (16), Jy-
väskylän (14) ja Kuopion (9) yliopistot. (Koko luettelo on liitteenä 1). Korkea-
koulujen ulkopuolisista tahoista nousee kehittämissäätiön, Kuntaliiton ja Tilas-
tokeskuksen jälkeen selvimmin näkyviin Stakes 22 maininnalla. Sitten tulevat
Helsingin kaupungin tietokeskus (13 mainintaa), maakuntien liitot (yhteensä 9
mainintaa), ministeriöt (8 mainintaa) ja VATT (5 mainintaa). Kuntaliiton yh-
tiöistä mainitaan Efektia Oy erikseen 5 kertaa.

Nämä pilottikyselyn vastaukset ovat korkeakouluille verraten mairittelevia.
Tuloksinassa lienee kuitenkin syytä olla varovainen ja ottaa huomioon kunkin
korkeakoulun määrällinen asema kuntatutkimuksen akateemisessa kentässä. Tam-
pere ylivoimaisesti suurimpana yksikkönä saa jo kokonsa vuoksi ykkössijan, mikä
näkyvät hyvin selvästi, kun tarkastelen tuonnempana erikseen tutkijanimien lis-
taa. Helsingin yliopiston näkyvyyttä lisäävät Maaseudun kehittämiskeskus ja mm.
Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus, vaikkei sen piirissä erityisesti kuntatutki-
mukseen olekaan keskitytty. Sen sijaan pienen Åbo Akademin kunta-alan ja hal-
lintotieteellisen tutkimuksen hyvä näkyvyys on mielenkiintoinen havainto eri-
tyisesti, kun kyselyä ei lainkaan lähetetty ruotsinkielisiin kuntiin. Jos niin olisi
tehty, se olisi saattanut lisätä Åbo Akademin mainintoja runsaasti. Toisaalta tul-
kinnassa on huomattava myös asian kääntöpuoli: 5 lomakkeessa (jotka tosin siis
edustavat vain paria prosenttia vastaajista), todettiin yksikantaan, ettei korkea-
kouluilla, niiden tutkimuslaitoksilla eikä niiden tekemillä tutkimuksilla ole juuri

mitään merkitystä kuntakentälle. Nämä lausumat osoittavat sitä vahvaa itseriit-toisuutta, johon muutamat alan tutkijat kommentteissaan viittasivat. Eräs kun-nallisjohtaja totesi ehkä realistisemmin, että tutkimusjulkaisujen lukeminen vie liikaa aikaa niistä saatavaan hyötyyn nähden. – Tähän kysymykseen annettujen selventävien kommenttien perusteella ongelmaksi nousee se, että akateemisten tahojen tuottamaa tietoa ei koeta riittävän käytännönläheiseksi ja tuotetun (hy-vänkään) tiedon jakelu ja markkinointi ei ole riittävän tehokasta. Tähän seik-kaan palaan tuonnempana varsinaisen kyselyn raportoinnin yhteydessä.

Kolmantena pilottikyselyn kysymyksenä tiedusteltiin ”Kuka kuntatutkija (henkilö) tuottaa mielestänne parhaiten mielenkiintoista ja käyttökelpoista kun-tatietoa?” Vastaajina olivat siis pääasiassa kunnallisjohtajat tai heidän määrää-mänsä. Liitetaulukossa 2 on täydellinen luettelo kunnallisjohtajien mainitsemista kunta-alan tutkijoista. Jälleen on kaksi ylitse muiden: Helsingin yliopiston do-sentti ja HT Heikki Helin (80) sekä Åbo Akademin professori Krister Ståhl-berg (52). Muistettakoon, että kysely koski vain suomenkielisiä kuntia, mikä voi vaikuttaa Helinin eduksi. Muut vähintään 10 mainintaa saaneet ovat Risto Ha-risalo (18), Markku Sotarauta (16), Pentti Rönkkö (14), Pentti Meklin ja Aimo Ryytänen (13 kumpikin), Paavo Hoikka (12) ja Perttu Vartiainen (10). Vartiaista lukuun ottamatta kaikki mainitut ovat Tampereen yliopiston tutkijoita ja opet-tajia. On ehkä syytä korostaa, että moni kunnallisjohtajakin on Tampereen yli-opiston entinen opiskelija, joten vastauksissa voi olla jossain määrin oman opin-ahjon tuottamaa lisähyvää.

Eräänlaisen kolmannen ryhmän muodostavat tutkijat hajautuvat jo laajem-malle: Olavi Borg (8, Tampereen yliopisto), Mika Mannermaa (6, Turun kaup-pakorkeakoulu), Antti Paasio (6, Turun kauppakorkeakoulu), Erkki Mennola (5, Tampereen yliopisto), Kaija Majoinen (4, Kuntaliitto), Terho Pursiainen (4) sekä Ari-Veikko Anttiroiko ja Lasse Oulasvirta (kumpikin 3, Tampereen yliopisto). Kaikki muut saivat 1–2 mainintaa. Kaikkiaan kunnallisjohtajat nimesivät 68 kun-ta-alan tutkijaa.

Tällaiselle top ten -tyyppiselle listaukselle ei tietenkään pidä antaa kovin absoluuttista merkitystä, koska esimerkiksi ahkera esiintyminen alan koulutta-jana ja luennoitsijana voi vaikuttaa mainintoihin siitä riippumatta, onko kysei-nen henkilö tehnyt alalta varsinaista tutkimusta vai ei. Mutta listaus joka tapauk-sessa osoittaa kunnallisjohtajien varsin hyvin tuntevan alan akateemiset tutkijat ja opettajat. Jotakin mainintojen määrä toki sanoo myös tutkijan arvostuksesta alan näkökulmasta, koska kysyttiin nimenomaan tutkimusten mielenkiintoisuutta ja soveltamiskelpoisuutta kuntakentän kannalta. Vain aivan muutama tutkija kor-keakoulujen ulkopuolelta on mahtunut tähän joukkoon.

2.1 Yhteenvedo pilottikyselystä

Pilottikyselyssä 70 kuntaa ilmoitti sellaisen yhteyshenkilön nimen ja yhteystie-dot, joka on nimetty kunnan tutkimusvastaavaksi. Tässä vaiheessa ei ole tietoa, moniko kunta on liittänyt kyseisen tehtävän osaksi tämän henkilön toimenku-vaa, niin että toiminnalla olisi jatkuvuutta. Tähän tulisi kunnissa pyrkiä, eli ku-

ten eräs kuntatutkija totesi, tutkimustoiminnan kehittämisen ja hyödyntämisen edellytys on, että kunnassa on ainakin yksi (nimetty) henkilö, joka on aidosti kiinnostunut tutkimustoiminnasta ja toimii myös kunnan tutkimusvastaavana koordinoiden ja kehitellen näitä asioita.

Kyselyn mukaan kunnallisjohtajien näkemys kunta-alalle hyödyllisistä ja mielenkiintoisista tutkimuksista painottuu vahvasti soveltavaan, käytännönläheiseen ja selvitystyypoiseen tutkimukseen. Tämän mukaisesti Suomen Kuntaliitto ja Tilastokeskus nähdään ylivoimaisesti tärkeimmiksi käyttökelpoisen tiedon tuottajiksi. Maakuntien liittojen asema käyttökelpoisen tiedon tuottajina on verraten vaatimaton kunnallisjohtajien silmissä, vain noin kolmannes siitä, mitä Kuntaliiton tai Tilastokeskuksen yksin. Kunnallisalan kehittämissäätiötä ja korkeakouluja pidetään määrällisesti mitaten tasavahvoina, mutta vielä maakuntien liittojakin vähäisempinä käyttökelpoisen tiedon tuottajina. Yksittäisistä korkeakoulujen ulkopuolisista tutkimuslaitoksista Stakes mainitaan ainoana verraten usein.

Yliopistojen ja korkeakoulujen osalta huomiota kunnallisjohtajien näkemyksissä kiinnittää Tampereen yliopiston kunnallis- ja hallintotieteellisten yksiköjen ylivoimainen asema ja myös näkyvien tutkijanimien keskittyminen voimakkaasti Tampereelle, Turkuun ja yleensä eteläiseen Suomeen.

3 Varsinaisen tutkimuskyselyn tulokset

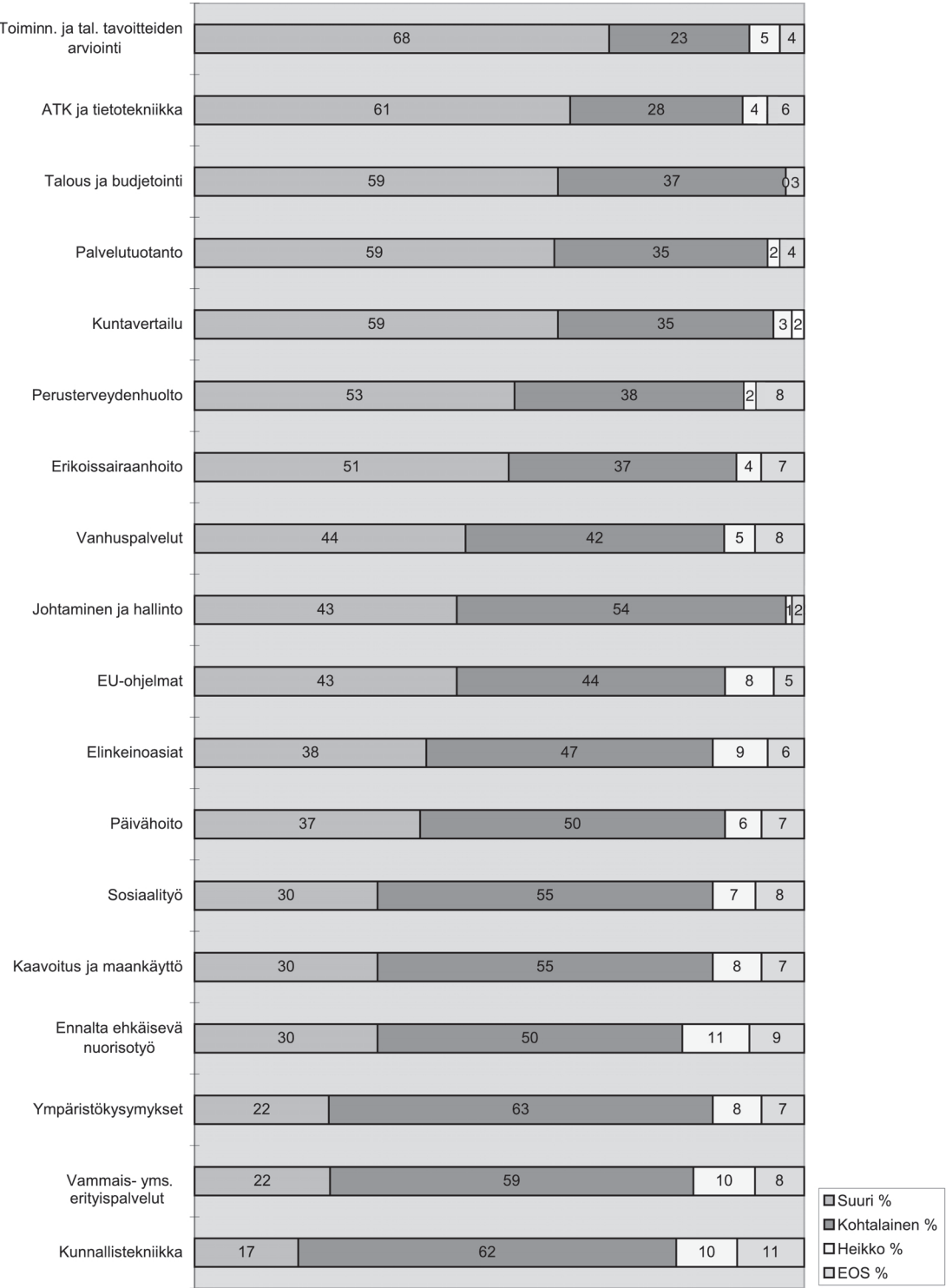
Varsinainen tutkimuskysely lähetettiin niille 70:lle kuntien tutkimusvastavalle, joiden yhteystiedot saatiin selville pilottikyselyn avulla, sekä kaikille suomen- ja kaksikielisten kuntien kunnansihteereille tai vastaaville (kansliasih-teeri, hallintopäällikkö tms.). Tavoitteena oli, että näin saataisiin paremmin vas-taus myös sellaisista kunnista, jotka muistutuksenkaan jälkeen eivät vastanneet pilottikyselyyn. Pilottikysely ja muistutus sen palauttamisesta oli osoitettu kun-nanjohtajalle. Tilastointikelpoisia vastauksia saatiin nyt ilman ainoatakaan kar-huamiskierrosta 226, mikä on jokseenkin sama määrä kuin pilottikyselyssä yh-den muistutuksen jälkeen. Suuriin kuntiin (20 runsasväkisintä) lähetettiin kuiten-kin useampia kuin yksi lomake (myös sosiaali- ja terveydenhoitosektorin sekä koulutussektorin oletetuille tutkimusvastaville), niin että kysely kohdistui kaik-kiaan 650:een kunta-alan henkilöön. Vastausprosentti jää näin laskien runsaa-seen kolmannekseen. Yhtään muistutusta ei lähetetty, koska absoluuttinen vas-taajien määrä oli riittävä selvityksen suuntaa-antaviin tarkoituksiin.

Seuraavassa esittelen tiivistetysti kunta-alan virkamiesjohdon käsitykset kuntien tietohuollon tilasta ja tarpeesta sekä suhtautumisesta ja yhteyksistä aka-teemisiin tutkijatahoihin. (Varsinaisessa tutkimuskyselyssäkin 44 % vastaajista oli kunnanjohtajia ja 35 % kunnansihteereitä, loput talousjohtajia, kamreereita, suunnittelupäälliköitä, tietopalvelujohtajia, tutkijoita jne.)

3.1 Arviot tutkimustiedon tarpeesta kuntaelämässä

Kuviosta 1 käy ilmi, että erityisen paljon kunnissa tarvittaisiin toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointiin liittyvää tutkimustietoa. Pe-räti 68 % vastaajista piti tarvetta suurena. Atk:n ja tietotekniikan hyödyntämistä koskevan tutkimustiedon tarpeen taas koki suureksi 61 % vastanneista. Näyttää siltä, että tietoyhteiskunta on tuonut kuntien johtamiseen uudet ongelmat; eri-tyisesti kaivataan toimintoja arvioivaa, evaluoivaa tietoa puhtaasti tietoteknisten

Kuvio 1: Tiedon tarve kunnissa.

valmiuksien rinnalle. Tässä on myös selvä vihje, ellei peräti toimintaohje, uuden kuntalain luomalle tarkastuslautakuntainstituutiolle. Sen pitäisi ilmeisesti pyrkiä edistämään juuri tämän alueen tiedon tuottamista ja käyttöä kunnassa. Enemmistö vastaajista näkee vielä talouden ja budjetoinnin (59 %), palvelutuotannon tarpeen ja kustannusten määrittelyn (59 %), kuntia koskevan vertailevan tiedon

(59 %) sekä perusterveydenhoidon (53 %) ja erikoissairaanhoidon (51 %) olevan sellaisia alueita, joilla tutkimustiedon tarve on varsin suuri. Vähäisintä kysymyksessä mainituista tehtäväalueista tutkimustiedon tarve on kunnallistekniikan, vammais- yms. erityispalveluiden sekä ympäristökysymysten kohdalla. Tämä voi tietenkin merkitä yhtä hyvin sitä, että näillä aloilla on jo runsaasti erityistietoa käytettävissä kuin sitä, että näillä aloilla ei katsota tutkimuksellista erityistietoa liiemmin tarvittavan. Huomattakoon kuitenkin, että millään alueella vastausluokka ”heikko” eli vähäinen tiedon tarve ei ole suurempi kuin vastausluokka tiedon tarve on ”suuri”.

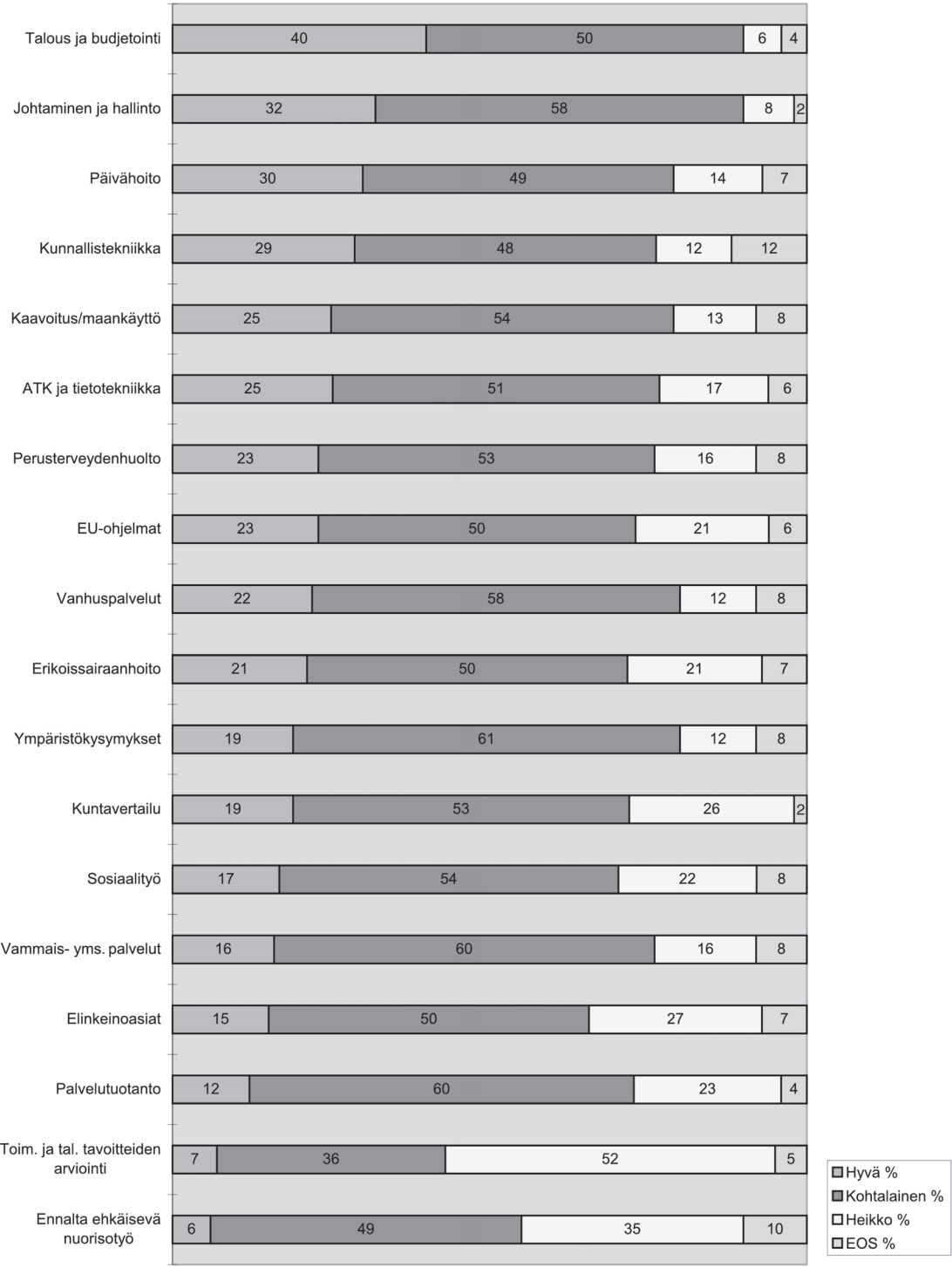
Suljettua eli valmiiksi luokiteltua tiedontarvekysymystä kontrolloitiin avokysymyksellä, jossa vastaajia pyydettiin listaamaan kolme (laajempaa) aluetta, joilla käyttökelpoisen ja luotettavan tiedon tarve vastaajan kunnassa tai hallintosektorilla on suurin. Kärkeen nousivat samat asiat kuin edellä, tosin hieman yleisemmin ilmaistuina. Ensimmäiseksi nousivat avovastauksissa talous, budjetointi ja taloudelliset vertailutiedot (65/226 mainintaa), toiseksi palvelujen tarve, vaikuttavuus ja asiakastyytyväisyys (59/226) ja kolmanneksi arviointimenetelmät, tunnusluvut, vertaileva tieto, vaikuttavuus yms. (54/226). Heterogeenisessä ryhmässä ”muut” nousivat erityisesti esiin EU-asiat ja alueelliset yhteistyökysymykset.

3.2 Arviot tiedon saatavuudesta

Erityisen kiintoisaa onkin nyt kuvioista 2 todeta, että tutkimustiedon saatavuus on heikointa juuri sillä alueella, millä sen tarve koetaan suurimmaksi: toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arvioinnissa. Tämä on ainoa asiaryhmä, jossa vastaajien enemmistö (52 %) pitää tutkimustiedon saatavuutta suorastaan heikkona. Jos katsotaan nimenomaan vastausluokkien tiedon saatavuus on ”hyvä” ja ”huono” keskinäistä suhdetta, niin ”pakkasen puolelle” jäädään lisäksi elinkeinoasioissa (–12 prosenttiyksikköä), palvelutuotannon tarpeen ja kustannusten arvioinneissa (–11 prosenttiyksikköä) sekä kuntia koskevan vertailevan tiedon (–9 prosenttiyksikköä) ja sosiaalityötä koskevan tiedon (–5 prosenttiyksikköä) saatavuudessa. Merkille pantavaa on myös se, että ainoankaan aihepiirin osalta ei vastaajien enemmistö pidä tutkimustiedon saatavuutta vielä hyvänä. Parhain tilanne on talouden ja budjetoinnin osalta, jossa sentään 40 % vastaajista kokee tutkimustietoa saatavan ”hyvin”.

Näitä kunnallisliitin arvioita voidaan varmaan ilman liioittelua tulkita toteamalla, että kuntakentässä on vielä runsaasti sijaa hyvälle, soveltamiskelpoisille tutkimuksille ja suorastaan huutava tarve on vankasta tutkimustiedosta yleisen evaluoinnin alueella eli toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arvioinnissa.

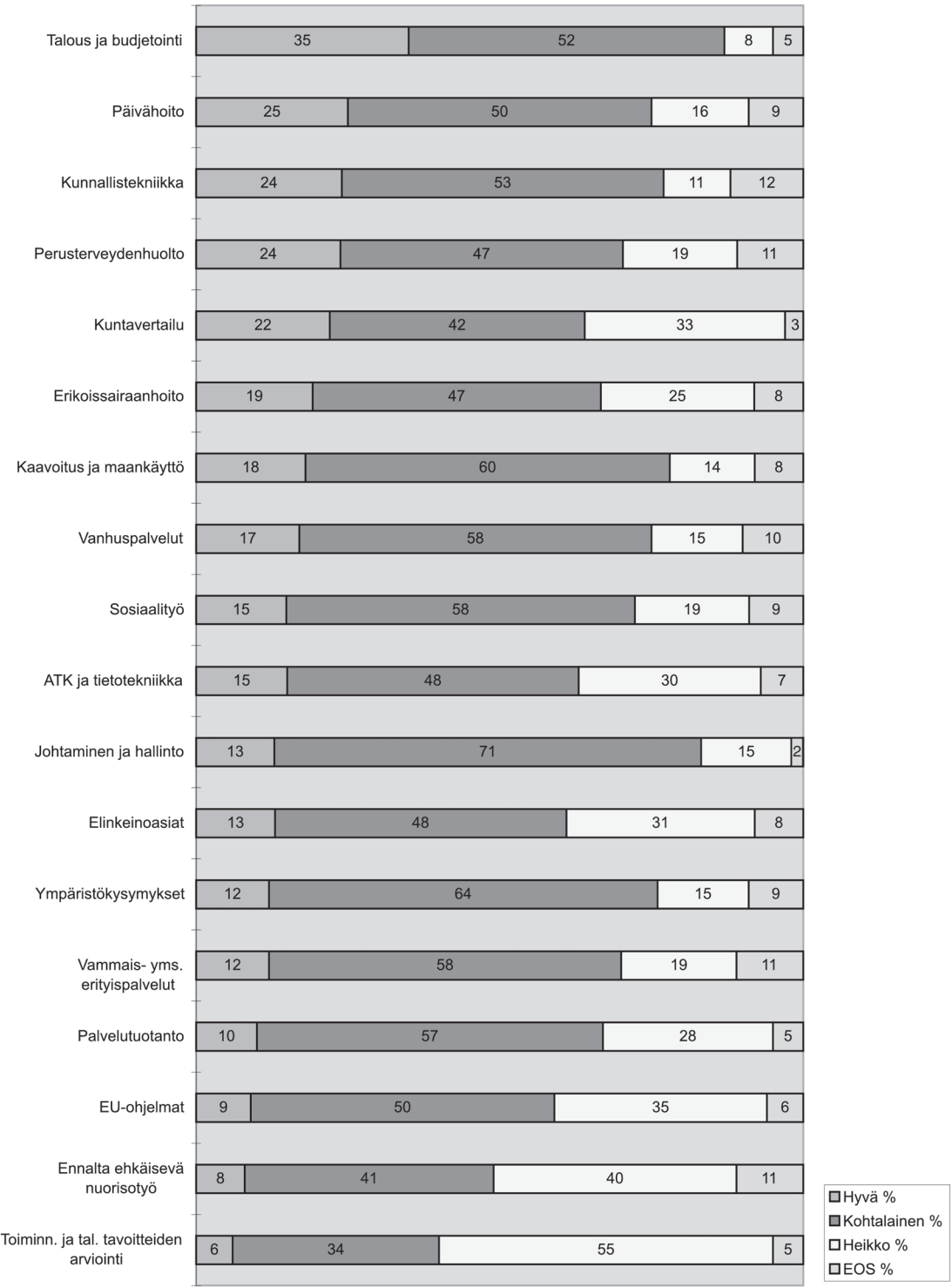
Kuvio 2: Tiedon saatavuus kunnassa.

3.3 Arviot tiedon käytettävyydestä

Edellä saatuja tuloksia vahvistaa vielä kyselylomakkeen ensimmäisen kysymyksen kolmas osio eli arviot olemassa olevan tutkimustiedon käytettävyydestä. Ne käyvät ilmi kuviosta 3.

Kuvio 3: Tiedon käytettävyys kunnissa.

Peräti 55 % vastaajista on sitä mieltä, että sekin vähäinen tutkimustieto, jota toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arvioinneista on käytettävissä, on vielä sovellusarvoltaan heikkoa. Kovin mairittelevia eivät nämä käytettävyysarviot ylimalkaan ole. Jos katsotaan vastausluokkien ”hyvä” ja ”heikko” välistä eroa, niin peräti 12 arviointikohdetta jää miinuksen puolelle ja vain

6 nousee plussan puolelle. Voimakkaimmin ”pakkasen puolelle” jäävät toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointia (–49 prosenttiyksikköä), ennalta ehkäisevää nuorisotyötä (–32 prosenttiyksikköä) EU-ohjelmia (–26 prosenttiyksikköä) sekä elinkeinoasioita ja palvelutuotannon kustannuksia (–18 prosenttiyksikköä kumpikin) koskevat tutkimukset. Oikeastaan vain taloutta ja budjetointia (+27 prosenttiyksikköä) sekä kunnallistekniikkaa koskevat tutkimukset (+13 prosenttiyksikköä) arvioidaan käytettävyydeltään useammin hyviksi kuin heikoiksi.

Näiden tulosten valossa lieene oikeutettua todeta, että kunta-alan tutkimustiedon käytettävyys ei saa läheskään riittävää hyväksyntää sen tarvitsijoiden ja tilaajien taholta. Tutkijoilla ja tutkimusten tuottajilla – ehkä rahoittajillakin – on siis syytä ainakin jonkinasteiseen itsekritiikkiin. Alan tutkijakyselyn yhteydessä palaan tuonnempana asiaan mm. kysymällä, onko kuntakentässä epärealistista suhtautumista tutkimustietoon eli odotetaanko tutkimuksilta jonkinlaista ohjekirjan mukaista normatiivista neuvoa kunnalliselämän ongelmien korjaamiseksi ja pulmien ratkaisemiseksi.

3.4 Arvioita kuntatiedon tuottajista

3.4.1 TIEDON TUOTTAJATAHOT

Tärkeimpiä kuntatiedon tuottajia (laitokset, yksiköt, konsultit) etsittiin avokysymyksellä, jossa pyydettiin luettelemaan eniten kunnan tai oman hallintosektorin kannalta kiintoisia ja käyttökelpoisia tutkimuksia tuottavat tahot. Kaikkiaan 226 vastanneesta 199 otti kantaa tähän kysymykseen, ja mainintoja tiedontuottajista kertyi kaikkiaan 654. Yksittäisten tiedontuottajien osalta maininnat jakautuivat seuraavasti:

– Kuntaliitto ja sen yhtiöt	176 kertaa eli	78 % vastaajista
– Tilastokeskus	109	48
– Yliopistot ja korkeakoulut	79	35
– Stakes	56	25
– Kunnallisalan kehittämissäätiö	45	20
– Yksityinen konsultti	43	19
– Valtion virasto	40	18
– Maakunnan liitto	39	17
– TE-keskus	8	4
– Jokin suuri tutkimushanke	8	4
– Muut maininnat	51	23

Kuntaliitto ja Tilastokeskus ovat tässä, kuten olivat jo kunnanjohtajille osoitetussa pilottikyselyssäkin, muita selvästi useammin mainitut ”hyvän tiedon” tuottajatahot. Kuntaliiton osuus vain kasvaa tässä varsinaisessa kyselyssä, jossa vastaajina oli myös nimenomaan kuntien tutkimusvastaavia ja tutkimus- sekä kehitystoiminnan sektorivastaavia. Merkille on pantava myös se, että yliopistojen ja korkeakoulujen panosta pidetään tässä vahvempana kuin yksinomaan kunnan-

johtajille osoitetussa pilottikyselyssä. Ehkä kunnanjohtajat yleisjohtajuutta edustavina eivät ole parhaita arvioimaan tutkimustiedon tarvetta kuin yleisestä näkökulmasta; on kysyttävä asiaa siltä tasolta ja sektorilta, joka tutkimustietoa käyttää ja tarvitsee.

Yleisin yhdistelmä hyvistä tutkimustiedon tuottajista oli Kuntaliitto, Tilastokeskus ja yliopistot, toiseksi yleisin Kuntaliitto, Tilastokeskus ja Stakes ja kolmanneksi yleisin Kuntaliitto ja Tilastokeskus kaksistaan. Jatkossa vertailtiin vielä näiden kahden profiileja tarkemmin sen selvittämiseksi, millaista tietoa kunnat näiltä suursuosikeiltaan saavat. Vastaajista 57 % ilmoitti kuntansa tai hallintosektorinsa myös tilanneen juuri näiltä tahoilta tutkimuksia ja selvityksiä parin viime vuoden aikana.

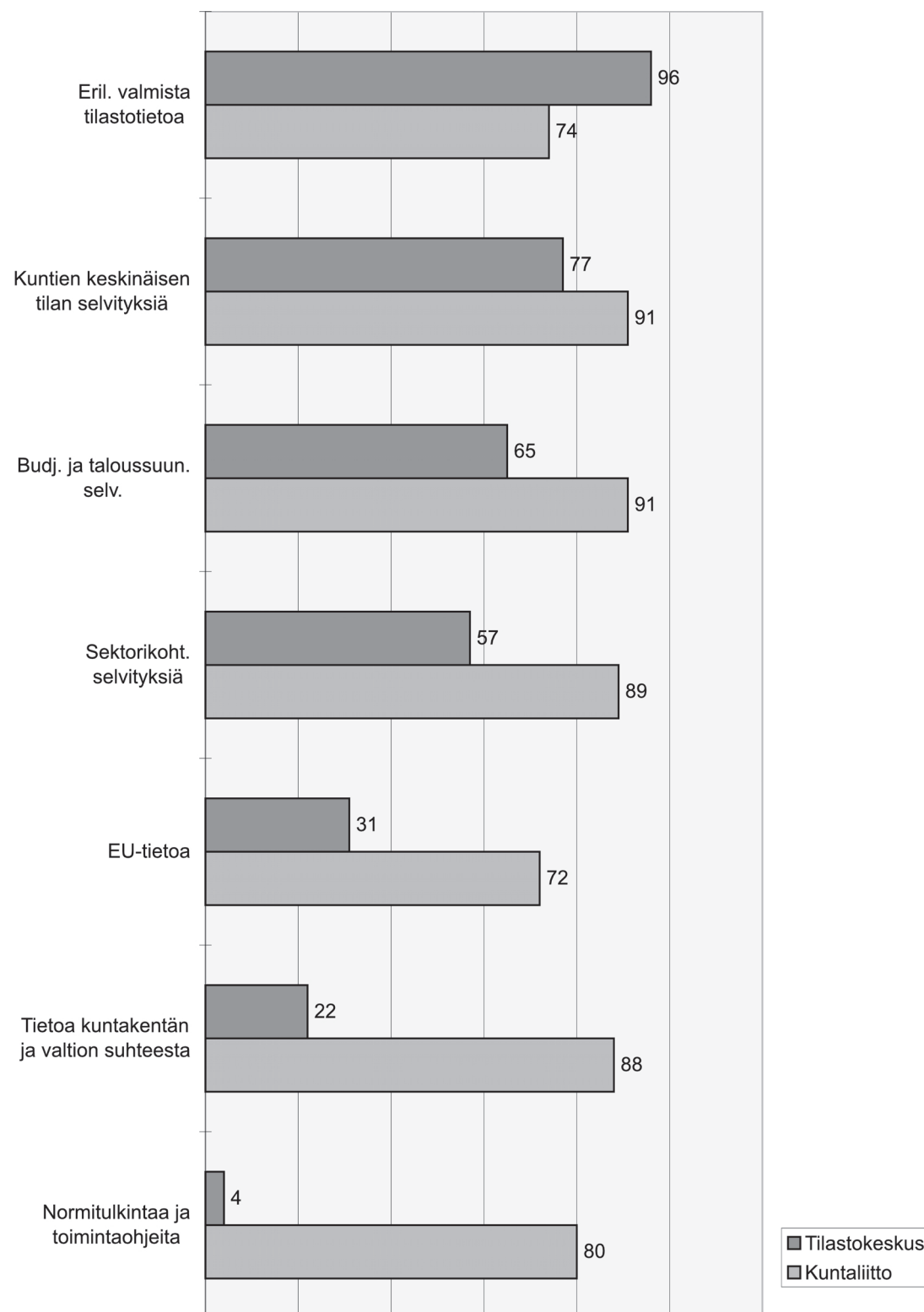
3.4.2 KUNTALIITTO JA TILASTOKESKUS KUNTATIEDON TUOTTAJINA

Kuviosta 4 käy selvästi ilmi, että Kuntaliitto ja sen yhtiöt ja Tilastokeskus ovat vain parin asian suhteen – erilaisen kuntia koskevan valmiin tilastotiedon ja kuntavertailuja koskevien tietojen tuottajina – jonkinasteisessa kilpailusuhteessa keskenään. Molemmilta näet saadaan ja tilataan runsaasti tällaista tietoa. Varsinkin erilaisen valmiin tilastomateriaalin tuottajana Tilastokeskus, tehtävänsä mukaisesti, on suvereenissa tuottaja-asemassa. Useissa lomakkeissa viitattiin esimerkiksi väestö-, työllisyys-, muuttoliike-, koulutus- yms. tilastojen tarpeellisuuteen. Kunnat käyttävät niitä jatkuvasti paitsi budjettiensa myös monien muiden suunnitelmien ja päätöstensä pohjaksi. Kaikkien muiden vertailussa mukana olevien tiedonalueiden osalta Suomen Kuntaliitto koetaan tärkeämmäksi alan tiedontuottajaksi. Varsinkin normitulkinnan ja kunnallishallinnon toimintaohjeiden sekä kuntien ja valtion välisen toimintasuhteen tuntijana ja alan EU-tietouden tuottajana Kuntaliittoa pidetään hyvin suvereenina tiedon tuottajana.

Juuri tässä yhteydessä lienee syytä lyhyesti pohtia vertailevan ja tilastollisen tiedon merkitystä kuntakentässä. Se on selvästikin kuntaeliitin keskuudessa hyvin suosittua ja sitä tuotetaan paljon. Nimenomaan Kuntaliitto ja Tilastokeskus ovat erikoistuneet tällaisen tiedon tuottamiseen, joskin Kuntaliitolla on myös vahva normatiivisen tiedontuotannon puolensa.

Tilastotieto on tunnetusti puettavissa helposti esitettävään, visuaaliseen muotoon ja sille on annettavissa suuri vakuuttavuuden tuntu. Sen syvempi tulkinta, esimerkiksi monimutkaisten vaikutusyhteyksien pohdinta, perustekijöiden vakiointi ja muutoksen tuominen analyysieihin on jo harvojen asiantuntijoiden aluetta, johon sen paremmin luottamushenkilöiden kuin kuntaeliitinkään enemmistön taito ei riitä. On vain luotettava lukuihin! Luvuilla on usein merkillinen, maaginen ja keskustelua hiljentävä vaikutus. Toisaalta jokaisessa kunnassa ollaan kiinnostuneita siitä, miten oma kunta sijoittuu keskeisillä mittareilla maan tai jonkin alueen keskiarvoihin nähden, joiden perusteella sen toimintoja ja muutoksen suuntaa voidaan arvioida. Vertailevia tilastoja siis ehdottomasti kuntakentässä tarvitaan. Mutta kuten raportin loppuosassa esitettävistä kunta-alan tutkijoiden näkemyksistä käy ilmi, on myös paljon sellaista laadullista näkemys- ja näkökulmatietoa, jota ei voida ilmaista tilastollisesti tai joka on vaikeasti puettavissa sellaiseen muotoon. ”Hyvän ja käyttökelpoisen kuntatiedon” tuottajia ar-

Kuvio 4: Kuntaliitosta ja Tilastokeskuksesta saatavan tiedon vertailu.

vioitaessa on siis aina syytä pitää mielessä se, millaisesta tiedosta ja tiedontuottajien ryhmästä on kysymys. Yksi on hyvä yhdenlaisen, toinen toisenlaisen tiedon tuottamisessa. Ei ole olemassa yhtä ainoaa mittaria hyvien tiedontuottajien listaamiseksi.

3.4.3 TUTKIMUSTIEDON LUOTETTAVUUS, HYÖDYNNETTÄVYYS JA KUSTANNUKSET

Kaikkiaan 12 kuntatiedon useimmin mainittua tuottajatahoa asetettiin vielä arvioinnin kohteeksi siten, että vastaajia pyydettiin arvioimaan kutakin tahoja sen tuottaman tutkimustiedon luotettavuuden, hyödynnettävyyden ja kustannusten osalta kolmiportaisella laadullisella asteikolla. Täsmennyksenä oli vielä vastaajan oman tehtävän tai toimialan näkökulma. Kuviosta 5 käyvät ilmi annetut luotettavuusarviot.

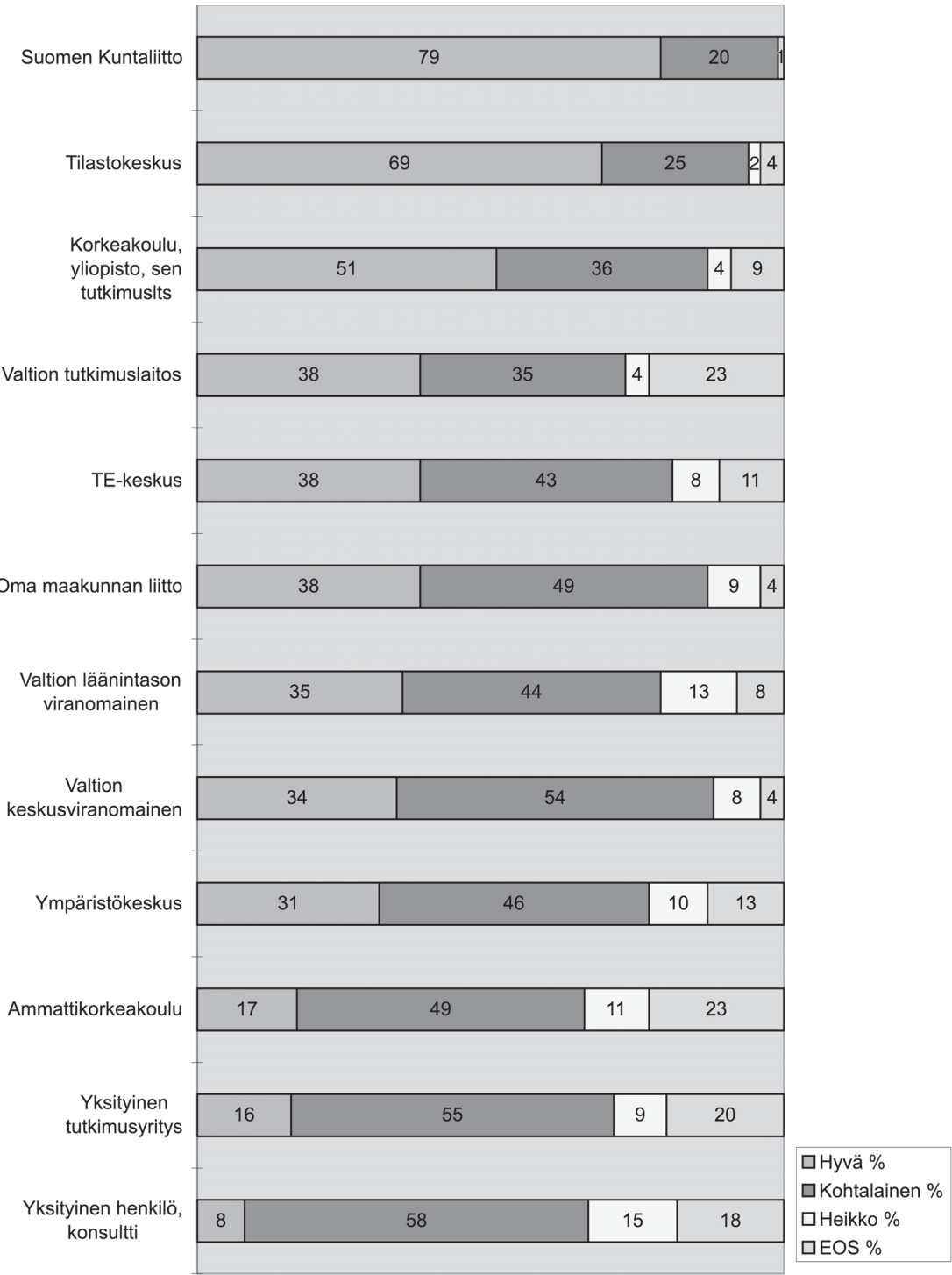
Erityisesti Kuntaliitto, Tilastokeskus ja yliopistot, korkeakoulut sekä niiden tutkimuslaitokset saavat parhaat laatuarviot: niiden tutkimusten luotettavuuden arvioi enemmistö vastaajista hyväksi (79–69–51 %). Enemmistö vastaajista pitää yksityisiä konsultteja tiedon tuottajina luotettavuudeltaan korkeintaan kohtalaisina. Yksityisten tutkijoiden ja konsulttien luotettavuuden arvioi heikoksi 15 % vastaajista ja hyväksi vain 8 %. Useimpien kuntatietoa tuottavien tahojen luotettavuus arvioidaan kohtalaiseksi. Mitä tämä käytännössä merkitsee, sitä sie-täisi pohtia, koska myös näiltä luotettavuudeltaan vain kohtalaisiksi arvioiduilta tahoilta on kuitenkin tilattu aika paljon tutkimuksia ja selvityksiä. Toisaalta on tietenkin otettava huomioon se yleisesti tunnettu seikka, että suomalaiset eivät helposti superlatiiveja eli korkeimpia laatuarvioita käytä. Tämä on käynyt ilmi monissa kyselyissä.

Kuviosta 6 käyvät puolestaan ilmi arviot samojen tahojen tuottamien tietojen hyödynnettävyydestä. Jälleen Kuntaliitto ja Tilastokeskus sijoittuvat kärkeen, mutta edes niiden tuottamaa tietoa ei enää enemmistö arvioi hyödynnettävyydeltään hyväksi vaan lähinnä kohtalaiseksi. Jo pilottikyselyssä kävi ilmi, että kuntaeliitin odotukset tutkimuksen hyödynnettävyydsarvosta ovat varsin tiukat tai epärealistiset: tutkimukselta odotetaan käsikirjamaisuutta. Verraten harvoinhan mitään tutkimusta voidaan sellaisenaan hyödyntää, siis ikään kuin koneen käyttöoppaan tavoin. Yhteiskuntaa koskevien tutkimusten tietoja ja johtopäätöksiä pitää arvioida ja soveltaa reaalisen maailman erilaisiin tilanteisiin. Useiden tutkimusten merkitys on niiden avaamissa uusissa näkökulmissa, uusissa ajatteluja toimintatavoissa. Ne vaativat myös kokeilevaa kehittämistä, koska esimerkiksi juuri mikään arviointikehikko ei ole valmis sellaisenaan.

Eräiden tiedontuottajien asema tällä sovellettavuusasteikolla on hyvin erilainen kuin luotettavuusasteikolla: kun korkeakoulut olivat tiedon luotettavuudessa kolmantena, ne ovat hyödynnettävyydsarvioissa vasta kahdeksannella sijalla. Ja kun yksityiset henkilöt ja konsultit sekä yksityiset tutkimusyrietykset olivat vähiten luotettavia, ne ovat kuitenkin hyödynnettävyydessä viidennellä ja kuudennella sijalla. Ne siis osaavat tuottaa sellaista tietoa, joka kuitenkin on tai ainakin näyttää olevan hyödynnettävissä. Ne ehkä osaavat puhua niin sanotusti tilaajan kieltä! Kaikkein vähiten hyödynnettäväksi koetaan valtion viranomaisten, niin läänitason kuin keskushallintoviranomaistenkin tuottama tieto, vaikka runsas kolmannes vastaajista pitikin näitä viranomaisia hyvin luotettavina.

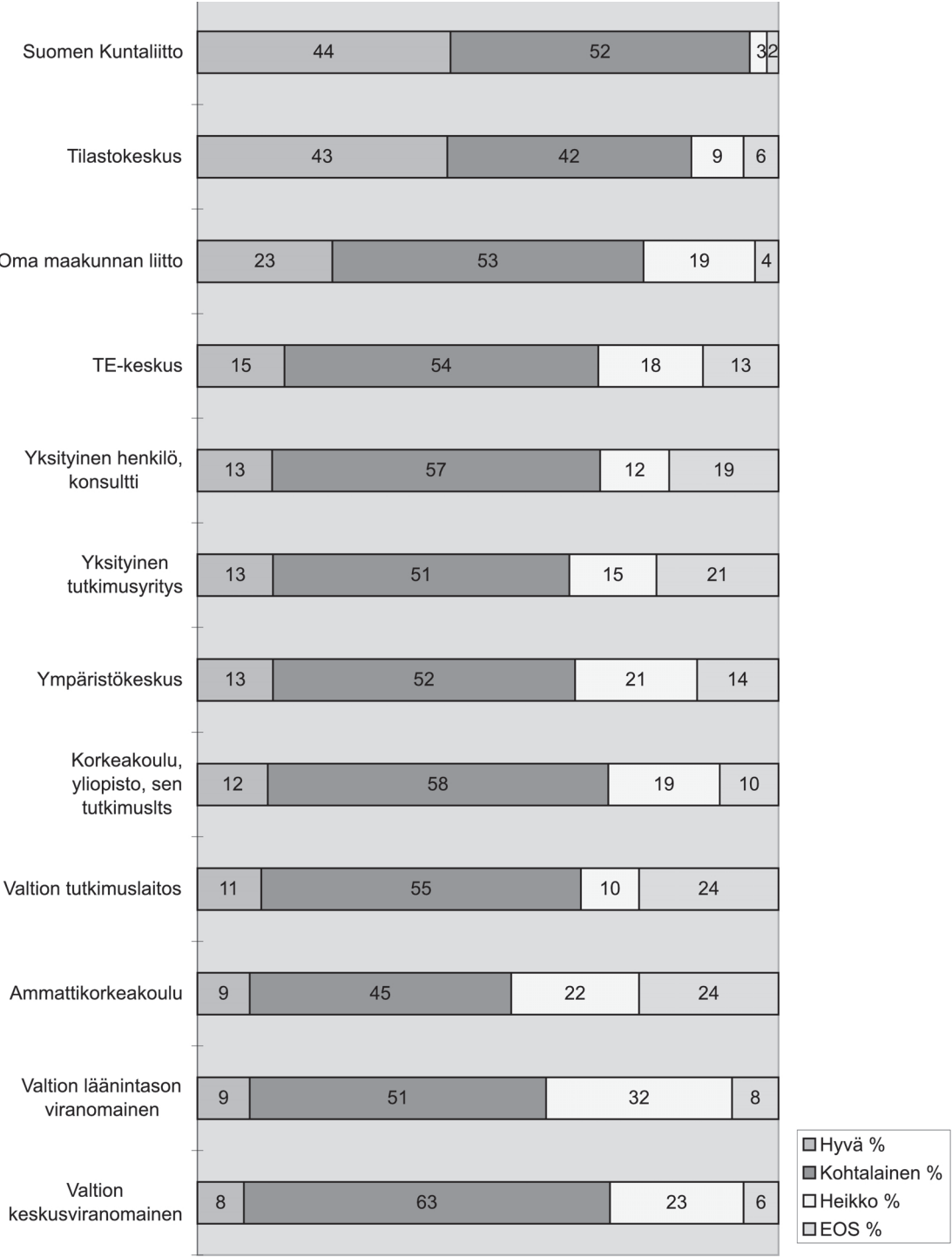
Kuviosta 7 käyvät lopulta ilmi arviot tuotetun tiedon kustannuksista. Yksityiseltä sektorilta tilatut tutkimukset ja selvitykset koetaan (ja ilmeisesti tiede-

Kuvio 5: Tiedon tuottajan luotettavuus.

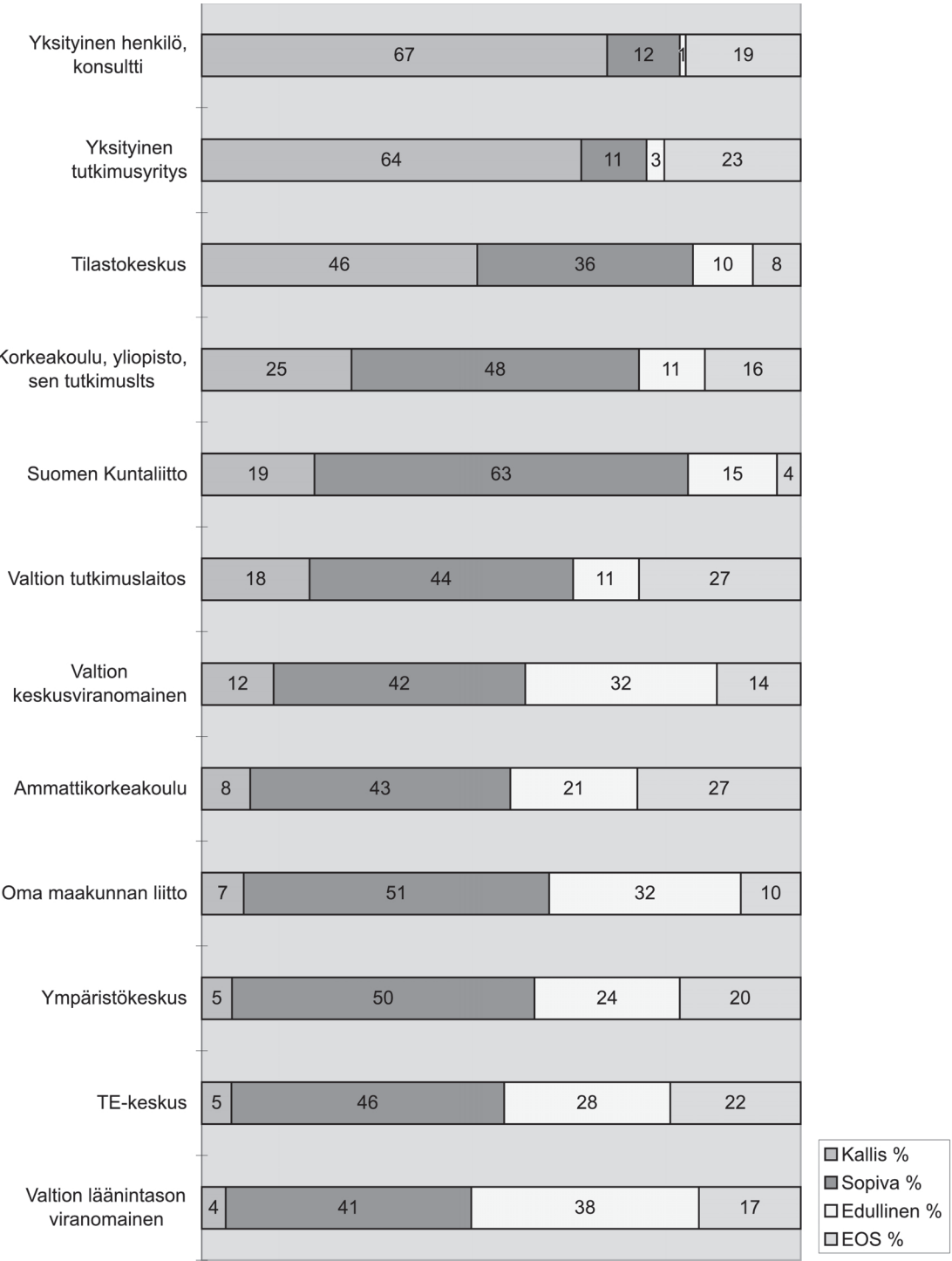

täänkin) selvästi muita kalliimmiksi. Konsultteja pitää 67 % ja yksityisiä tutki-
musyrityksiä 64 % vastaajista hinnoiltaan kalliina, Tilastokeskustakin vielä 46 %
vastaajista. Korkeakouluista alkaen muut alan tiedontuottajat arvioidaan kustan-
nuksiltaan lähinnä sopiviksi. Kuntaliitto näyttää hinnoitelleen tuotteensa par-
haiten kuntaeliitin mielen mukaan, koska peräti 63 % vastaajista pitää sen hin-
tatasoa sopivana. Kaikkein edullisimpina pidetään läänitason viranomaisten tuot-

Kuvio 6: Tiedon hyödynnettävyys tuottajittain.

Kuvio 7: Tiedon kustannukset tuottajittain.

tamaa tietoa: peräti 38 % vastaajista pitää sitä huokeana, mutta enemmistön mielestähän se on heikosti hyödynnettävää!

Jos sitten verrataan kunnallisjohdon ja kunta-alan tutkijoiden arvioita keskenään, tutkijoilta näet kysyttiin aivan samaa asiaa, voidaan arviot tutkimustee-man kannalta keskeisimmistä tiedontuottajista kuvata tiivistetysti seuraavana ty-pologiana:

Tiedon tuottaja	Kunnallisjohdon arviot			Kuntatutkijoiden arviot		
	Luot.	Hyöd.	Hinta	Luot.	Hyöd.	Hinta
Kuntaliitto	hyvin hyvä	hyvä	sopiva	hyvä	hyvä	sopiva
Tilastokeskus	hyvin hyvä	hyvä	kallis	hyvin hyvä	hyvä	kallis
Korkeakoulut	hyvä	kohtal.	sopiva	hyvin hyvä	kohtal.	edull.
Amm. korkeakoulut	kohtal.	korkea/koht.	sopiva	korkea/kohtal.	kohtal.	sopiva/kohtal.
Yksit. tutk. yritykset	kohtal.	kohtal.	kallis	kohtal.	kohtal.	kallis
Yksityiset konsultit	kohtal.	kohtal.	kallis	kohtal./heikko	hyvä/kohtal.	kallis

Tilastokeskuksen ja yksityisen sektorin tutkimusyritysten tuotoksista tutkijat ja kuntajohtajat ovat aivan samaa mieltä: Tilastokeskuksen tuotokset ovat hyvin luotettavia, hyödynnettävyysarvoltaan yleensä hyviä mutta kustannuksiltaan kalliita. Yksityisten tutkimusyritysten tuotokset ovat nekin kalliita, mutta luotettavuudeltaan ja hyödynnettävyydeltään vain kohtalaisia. Kuntaliiton tuotoksia tutkijat eivät pidä aivan yhtä luotettavina kuin kuntajohtajat, ja sama koskee ammattikorkeakoulujen tuotoksia. Niiden tutkimusprofiili on alan tutkijoiden keskuudessa kaikista arvioituista tiedontuottajista heikoin. Tutkijoista yhtä moni sijoitti ne luokkaan ”heikko” kuin luokkaan ”kohtalainen”. Vain yksityisten konsulttien tuotosten suhteen ilmeni samantasoista epäilyä niiden tuottaman tiedon luotettavuudesta. Muutamat tutkijat huomauttivatkin, että laatukirjo yksityisillä konsulteilla on kovin suuri: joukossa on todella hyviä mutta myös varsin keuhkoja tapauksia. Kiintoisa havainto on myös se, että tutkijat itsekin ovat sitä mieltä, että korkeakoulujen tuotosten hyödynnettävyysarvo on lähinnä kohtalainen, joskin niiden tutkimukset ovat luotettavia ja edelleen hinnaltaan varsin edullisia. Tosin muutama tutkija huomautti, että korkeakoulujen sisäinen hinnoittelu on jo nostanut sopimustutkimusten kustannuksia, koska keskushallinto ottaa niistä runsaasti ns. overheadia eli yleiskuluja.

4 Tietohuollon tila ja ongelmat kunnissa

Jo edellä kävi ilmi, että kunnat tilaavat melko runsaasti oman organisaationsa ulkopuolelta erilaisia selvityksiä ja tutkimuksia. Peräti 57 % vastaajista ilmoitti kuntansa tai hallintosektorinsa parin viime vuoden aikana tilanneen ulkopuoliselta taholta sellaisia selvityksiä ja tutkimuksia, joissa kunta on ollut pääasiallisena maksajana. Tämä merkitsee runsasta 70:tä tutkimusta, koska vastaajia oli 129. Kunnat ovat siis aika merkittävä tutkimustiedon tilaaja ja maksajaryhmä yhteiskunnassa. Kaksi kolmasosaa tilaajista on ollut myös tyytyväisiä tehtyyn työhön, sillä 63 % vastaajista ilmoitti, että tilatut tutkimukset ja selvitykset ovat joko lähes aina (8 %) tai useimmiten (55 %) vastanneet tuloksiltaan ja käytettävyydeltään niihin sijoitettuja varoja. Kuitenkin 12 % vastaajista oli sitä mieltä, että sijoitus on ollut joko melko harvoin (4 %) tai ani harvoin (8 %) hintansa arvoinen.

4.1 Tietohuollon ongelmia ja niiden syitä

Tutkimuskyselyssä kartoitettiin noin kymmenellä kysymyksellä kuntien tietohuollon organisointia, siinä ilmenneitä ongelmia, tutkimustiedon jakamis- ja perillemenotapoja sekä erityisesti yhteyksiä korkeakoulumaailmaan. Aloitan ongelmien identifioinnista; ne käyvät ilmi seuraavasta asetelmasta:

– Resurssien puute	173/226 eli	77 %
– Kunnasta puuttuu tietohuollon perinne	120	53
– Alan tutkimus Suomessa yleensä heikkoa	79	35
– Tiedon jakaminen kunnissa heikkoa	68	30
– Tiedon perillemenoa ei ole varmistettu	61	27
– Tietoa salataan toisilta sektoreilta	28	12
– Jokin muu syy	11	5

Useimmin viitataan resurssien puutteeseen kunnan omassa organisaatiossa. Siihen on tietenkin aina helppoa viitata. Toisaalta on kuitenkin myös niin, että vain harvassa kunnassa on kiinnitetty vakavaa huomiota siihen, että nykyyhteiskunnassa päätösten pohjaksi vaadittavan tutkimustiedon tarve kasvaa. Vain Helsingin kaupungilla on oma tietokeskus ja muutamilla suurimmilla kaupungeilla erikoistuneita henkilöitä suurimpien hallintosektoreiden kehitys- ja tutkimusvastaavina. Myös asenteista on ilmeisesti kysymys, koskapa yleisin ongelma, joka liitettiin resurssipulaan, oli nimenomaan tutkimusperinteen ja tutkimustiedon arvostuksen puute (31 mainintaa). Kolmantena tähän kunta-alan tiedonpuutteen syndroomaan liitettiin usein vielä huomautus, että kunta-alan tutkimustiedon tuottaminen Suomessa on ylimalkaan heikosti organisoitu ja resursoitu (19 mainintaa). Verraten usein valitettiin myös sitä, että vaikka hyviäkin selvityksiä ja tutkimuksia on olemassa, niihin sisältyvän tiedon jakelusta ja perillemenon varmistamisesta ei kunnassa kanneta riittävästi huolta.

Vastaajilta kysyttiin lisäksi, missä määrin tutkimusten ja selvitysten tuottamisessa ja käytössä esiintyy joitakin sellaisia ongelmia, joista käytännön kunnalliselämässä pitkään mukana olleet henkilöt aina silloin tällöin kertovat. Seuraava asetelma osoittaa, miten vastaukset tähän kysymykseen jakaantuivat:

– Vaikea löytää tutkijoita, joilla olisi riittävä käytännön tuntemus alasta	109/226 eli	48 %
– Tutkimuksella halutaan vain perustella jotain jo tehtyä tai haluttua ratkaisua	81	36
– Ei hyödytä kuntaa mutta pakko tehdä esim., kun viranomainen vaatii tietoa	81	36
– Tutkimuksella halutaan osoittaa, että ongelma on havaittu, vaikkei sille mitään aiottaisikaan tehdä	61	27
– Tutkimuksella työllistetään eräitä henkilöitä	46	20
– Jokin muu syy	30	11

Vastausten mukaan kuntaeliitti tunnistaa verraten paljon sellaisia epäasialliseen tutkimusten käyttöön liittyviä seikkoja, jotka eivät ole omiaan synnyttämään luottamusta tutkimus- ja selvitystoiminnan vakavamieliseen kehittämiseen. Merkille pantavaa on kuitenkin se, että lähes puolet vastauksista kasautuu yhteen ongelmaluokkaan: on vaikea löytää tutkijoita, joilla olisi riittävä alan tai ongelman käytännön tuntemus. Tämän valituksen kuntakentässä mukana oleva kuulee toistuvasti. Kuitenkin tärkeämpää kuin asian toteaminen ja siitä valittaminen olisi pohtia, mitä asialle voitaisiin tehdä. Kun raportin lopussa käyn läpi alan akateemisten tutkijoiden ja kouluttajien näkemyksiä, ongelmaan näyttää löytyvän ainakin muutamia hyviä korjausehdotuksia.

Yllättävän paljon näyttää edelleen olevan myös sellaista tutkimus- ja selvitystoimintaa, joka koetaan lähinnä niin sanotuksi pakkopullaksi (36 % vastaajista). Eri viranomaiset vaativat kunnilta monenlaisia tilastoja ja selvityksiä. Monet näistä kuuluvat kylläkin lakimääräisiin tai muuten säädöspohjaisiin velvoitteisiin, mutta ymmärrettävästi kunnat valittavat tällaisen, yleensä vielä ilman

mitään korvausta tehtävän työn tuottamaa rasitusta. Kun vastaajilta kysyttiin erikseen, missä määrin viranomaiset nykyään vaivaavat kuntaa tällaisilla tilasto- yms. selvityspyynnöillä, vastaushalukkuus tähän kysymykseen oli suuri: peräti 224 kaikista 226 vastaajasta ilmaisi kantansa. Lievä enemmistö eli 53 % katsoi tämän rasituksen olevan nykyisin ”sopivan” kokoista, 45 % katsoi viranomaiskyselyjä ja selvityspyyntöjä tulevan edelleen liian kanssa. Yleisin lisäkommentti näissä vastauksissa oli, että suunta on kyllä ollut vähenemään päin, mutta vielä enemmän saisi vähentyä.

Kun vastaajilta lisäksi tiedusteltiin avokysymyksellä, mitkä tahot heidän mielestään edelleen eniten rasittavat kuntia ”tarpeettomilla” selvityspyynnöillään, koettiin pieni yllätys, sillä kärkeen nousivatkin yksityiset tutkimuslaitokset kuten Taloustutkimus Oy ja Suomen Gallup Oy (24 %). Vasta sitten tulivat valtion viranomaiset mukaan lukien läänit (yhteensä 17 %, ja jos Stakes lasketaan mukaan niin 23 %), Tilastokeskus (12 %) ja Kuntaliitto (12 %). On syytä huomata, että toisaalta Tilastokeskukselta ja Kuntaliitolta koetaan saatavan kaikin eniten kuntia hyödyttävää tietoa, jota siis juuri näinkin kerätään. Ehkä yllättävää on markkinatutkimuslaitosten kuntiin kohdistuvien kyselyjen ilmeisen suuri määrä. Se selittyy ainakin osin sillä, että kuntasektori on suuri rahan käyttäjä ja tuotteiden ostaja, mitä koskevaa tietoa ilmeisesti kerätään näin myös markkinatutkimuslaitosten asiakkaina oleville tuotteiden ja palvelujen tarjoajille. – Myös yliopistojen ja korkeakoulujen koetaan kyselyillään ja opinnäytetöillään jossain määrin ”häiritsevän” kuntien elämää (8 %).

4.2 Tutkimustiedon jakamisen ja perillemenon ongelmia

Kuntakenttää koskevia tutkimuksia ja selvityksiä siis tehdään, kuntakentän mielestä jopa rasittavuuteen saakka. Mutta meneekö hankittu tieto perille? Kun vastaajilta tiedusteltiin, missä muodossa tutkimustietoa tulisi jakaa, jotta se menisi tehokkaimmin perille, saatiin seuraavasta asetelmasta ilmenevät vastausjakautumat:

– Tiivistettyinä tietopaketteina, lyhennelminä	158/226 eli	70 %
– Ensin uutinen mediaan, sitten raportti tai tiivistelmä päättäjille	114	50
– Tutkijoiden opeteltava selkokieltä	97	43
– Tietopakettina verkossa	94	42
– Raportointiin tulisi aina liittää koulutusta ja tiimityötä	59	26
– Normaaleina kokonaisina tutkimusraportteina	50	22
– Muut keinot	8	4

Näyttää siltä, että perinteinen kokonaisten tutkimusten ja raporttien jakaminen alkaa olla vähiten suosittu tapa levittää tutkimustietoa kuntaorganisaatiossa. Lyhennelmät ja tietopaketit ovat tietenkin jo pitkään olleet käytössä, mutta sen sijaan paljon toivottu median tehokas uutiskäyttö (jolla herätetään kiinnos-

tus asiaan) ja tietoverkkojen käyttö nimenomaan tutkimustiedon levittäjänä ovat itse asiassa vasta alkamassa. Kunnissa näitä moderneja keinoja osataan jo vaatia ja ilmeisesti käyttääkin. Tutkimustiedon perillemeno varmistavaa koulutusta ja tiimityötä pidetään myös verraten tärkeänä.

Oma kokemukseni esimerkiksi tarkastustoimen alalta viittaa selkeästi siihen, että toimintaa korjaava ja edistävä tieto tehoaa parhaiten, kun se kohdistuu juuri siihen portaaseen, joka sitä tarvitsee. Esimiesportaan saaman tiedon edelleen kulkeutumisen varaan luotetaan usein liiaksi. Tältä tasolta tietoa ei aina muisteta, ehditä, osata eikä halutakaan jakaa eteenpäin, koska silloinhan alaisille ”huomauttelu” saattaisi loppua kokonaan! Tieto kun on tunnetusti valtaa myös tässä negatiivisessa mielessä.

Lopuksi on syytä vielä korostaa niin tutkijoiden kuin hallintovirkamiesten helmasyntiä käyttää usein sekä kirjallisesti että suullisesti ns. kapulakieltä, joko hallinnon tai tieteen kieltä. Vahvaa tarvetta selkokielisyyden opetteluun ja käyttöön todella on.

Useimmin mainittu keinoyhdistelmä tiedon perillemenon varmistamiseksi on kuntajohdon mielestä selkokieline tietoisuus, joka käyttää hyväkseen myös mediaa (25/226). Lähinnä sen kanssa kilpailevat erilaiset sisäistä tietoverkkoa hyödyntävät koulutuksen ja tiedotuksen mallit.

On mielenkiintoista verrata, mitä kunta-alan tutkijat ajattelevat samasta tiedon perillemenon problematiikasta. Tähän selvitykseenhän kuului myös pienenmuotoinen kysely maan johtaville kunta-alan tutkijoille. Heistä 20 vastasi kyselyyn. Tiedon perillemenon ongelmia tiedusteltiin tutkijoilta aivan samantlaisella suljetulla kysymyksellä kuin kunnallisjohdoltakin.

Tutkijat eivät luota tiivistettyihin tietopaketteihin ja raporttien lyhennelmiin ollenkaan niin paljon kuin kunnallisjohto. Tutkijat katsovat, että ensisijaisesti tulisi aina liittää mukaan koulutusta ja tiimityöskentelyä, jos halutaan varmistaa tiedon perillemeno. Tutkimuksen ei tulisi siis päättyä tutkimusraportin valmistumiseen, vaan sen jälkeen pitäisi luoda toimintaohjelma sen tuottamien tietojen perillemenon ja omaksumisen varmistamiseksi. Median käytön tärkeydestä mielenkiinnon ja huomion herättäjänä tutkijat ovat samaa mieltä kuntajohdon kanssa. Tutkijoidenkin mielestä siis on ohi se aika, jolloin luotettiin siihen, että kun tutkimus on tehty ja tulokset kertova raportti toimitettu tilaajalle, niin asia on sillä selvä. Selkokielisyyden puutetta tutkijat itse eivät pidä yhtä vakavana ongelmana kuin tutkimusten tilaajapuoli, mikä tietenkin on inhimillistä. Muutamia tutkijat korostivat lisäksi, että kunnilla ja tutkijoilla tulisi olla läheinen yhteistyösuhde siten, että merkittäviä tutkimuksia varten organisoidaan aina hyvin valmisteltu julkistamistilaisuus tai työseminaari, jossa on mukana myös kriittinen aspekti käsiteltävään tutkimukseen ja sen tuloksiin. Kuntien tulisi myös järjestää yhteistyössä tutkijoiden kanssa tärkeistä aihepiireistä erityisiä tutkimuskatsauksia, tutkimuksen teemapäiviä jne. tietopohjaisen keskustelukulttuurin kehittämiseksi.

4.3 Tutkimusrekisterit ja tiedostot

Lopuksi vastaajilta tiedusteltiin mahdollisten tutkimusrekisterien olemassaoloa, niiden luonnetta ja päivitystä. Suurissa hajautetuissa organisaatioissa kuten korkeakoululaitoksessa on paljon kokemusta tällaisten rekisterien ylläpidosta sekä niiden hyvistä ja huonoista puolista. Rekisterit ja tiedostot ovat välttämättömiä tiedonhaun nopeuttamiseksi ja päällekkäisyyksien estämiseksi. Niiden avulla tiedetään, mitä on jo tehty ja mitä muut jo tietävät. Samoin ne osoittavat tiedon aukkopaiikkoja, nopeuttavat suuresti tiedon löytämistä ja hyväksikäyttöä. Moni tutkimustarve voidaan myös helposti täyttää jonkin toisen tutkimuksen oheistyönä, jos tiedetään, että naapurisektorilla juuri suunnitellaan tutkimusta omallekin sektorille läheisestä asiasta. Rekisterit ja tiedostot luovat siis perustaa tietotuotannon logistiikalle ja organisaation strategiselle tietojohdamiselle.

Näyttää kuitenkin olevan niin, että tutkimusrekisterien ja tiedostojen perustaminen on kunnissa vasta alussa, sillä vain 6 % vastaajista ilmoitti kunnassaan olevan ainakin jonkinlaisen tutkimus- tai tietorekisterin. Koska kyselyyn vastasi noin puolet suomenkielisistä ja kaksikielisistä kunnista, tämä merkitsee, että koko maassa vain parissakymmenessä kunnassa on olemassa jonkinlainen keskitetty tietorekisteri. Kysymyksessä korostettiin tarkoitettavan sellaista rekisteriä, josta kävisi ilmi ”lähivuosina tehdyt ja/tai työn alla olevat tutkimukset ja selvitykset”. Yleisin malli näyttää olevan yhteinen yli hallintosektorirajojen ulottuva tiedosto. Toinen perusmalli on se, että kullakin hallintosektorilla on oma rekisterinsä. Karkeasti puolet niistä, joilla rekisteri on, ilmoittaa sitä päivitettävän säännöllisesti, pienempi osa satunnaisesti. – Tällä tiedon hallinnan ja tietohuollon perusalueella näyttää siis kunnissa olevan vielä tavattoman paljon kehittämisen varaa.

5 Suhteet yliopistoihin ja korkeakouluihin

Pilottikyselyn yhteydessä raportin alkupuolella todettiin, että korkeakoulujen koetaan tuottavan mielenkiintoista ja käyttökelpoista kuntatietoa varsin laaja-alaisesti. Nimenomaan Tampereen yliopisto ja sen resursseiltaan vahvat kunnallis- ja hallintotieteelliset yksiköt profiloituivat kunnallisjohtajien vastauksissa näkyvästi. Kun nyt varsinaisessa tutkimuskyselyssä tiedusteltiin täsmällisemmin, onko kunnalla ”toimiva yhteistyösuhde tutkimusten ja selvitysten tekemisessä jonkin alueellasi toimivan korkeakoulun tai tutkimuslaitoksen kanssa”, saatiin huomattavasti vaatimattomampia tuloksia. Vain viidennes (21 %) vastaajista ilmoitti tällaisen ”toimivan suhteen” olevan olemassa. On luonnollista, että pilottikyselyn maan kaikkia ”yliopistoja, korkeakouluja, tutkimuslaitoksia tms.” koskeva kysymys antaa suurempia lukuja kuin alueellisesti täsmennetty ja konkreettista toimintaa koskeva kysymys. Lisäksi pilottikyselyssä tiedusteltiin yleisluontoisen kysymyksen ”Mistä kuntanne saa parhaiten tarvitsemaansa tietoa?” perään myös parhaiden kuntatutkijoiden henkilönimiä. Sieltä, missä alan tutkijoita on paljon, myös tiedonsaannin mahdollisuudet kasvavat eli positiivisia vastauksia tulee silloin enemmän.

Kun nyt kysyttiin nimenomaan ”alueellasi toimivaa” korkeakoulua, on syytä muistaa, ettei korkeakouluverkosto eivätkä nimenomaan kunta-alaa tutkivat laitokset suinkaan kata tasaisesti koko maata. Niinpä vakiintuneina yhteistyökumppaneina yliopistot ja korkeakoulut saivat yhteensä vain 36 mainintaa 223 vastaajalta järjestyksessä Helsinki, Oulu, Lappeenranta, Tampere, Vaasa, Rovaniemi, Turku, Kuopio, Åbo Akademi ja Chydenius-instituutti. Pilottikyselyssä ”mielenkiintoisen ja käyttökelpoisen” kuntatiedon tuottajina kärkeen sijoittuneet Åbo Akademi ja Tampereen yliopisto jäivät nyt paljon vaatimattomammille sijoille. Åbo Akademin kohdalla asiaan varmaan osaltaan vaikuttaa se, että enemmistö sen alueella toimivista kunnista on suomenkielisiä, ja ruotsinkielisiin kuntiinhan kyselyä ei lähetetty lainkaan. Tampereen yliopiston osalta lienee kysymys myös siitä, että sen yhteistyösuhteet koskevat koko maata ja vastaavasti suhteet oman alueen kuntiin eivät ehkä ole kovin tiiviit. Ammattikorkeakoulut sai-

vat yhteensä vain 8 mainintaa (Etelä-Karjala, Kymenlaakso, Satakunta, Oulu ja Rovaniemi). Myös Kuntaliiton oma tutkimustoiminta sai 8 mainintaa, erityisesti KuntaSuomi 2004 -projekti näyttää olevan hyvin tuttu. Yksittäisiä mainintoja oli lisäksi toistakymmentä mukaan lukien Oulun VTT ja Jyväskylän yliopiston Koulutuksen tutkimuslaitos.

Kun samaa toimivan ja jollain tapaa vakiintuneen yhteistyön tilaa tiedusteltiin alan tutkijoilta heidän oman laitoksensa tai tutkimusyksikkönsä näkökulmasta, vahvistuu edellä paljastunut kuva verraten vaatimattomasta vakiintuneesta yhteistyön määrästä. Tutkijakyselyyn vastasi 20 tutkijaa. Heistä 9 katsoi yksikkönsä ja kunnan (tai jonkin kunta-alan yhteisön) olevan toistuvassa yhteistyössä tutkimustiedon tuottamisessa. Vain 5 yksikköä konsultoi toistuvasti ja vain 4 yksikköä antoi toistuvasti koulutusta kunta-alalle. Konsultoinnissa ja koulutuksessa yhteistyö on yleensä satunnaista. Sen sijaan enemmistö on kyllä yksittäisinä tutkijoina ahkerasti mukana niin tutkimustiedon tuottamisessa kuin konsultoinnissa ja erityisesti kunta-alan koulutuksessa. Yhteistyö näyttää siis olevan pikemminkin alaa harrastavien eri laitosten yksittäisten tutkijoiden kuin heidän instituutioidensa aktiviteetin varassa. Yhteistyön institutionaalinen pohja on kapea, mikä tietenkin on pääteltävissä jo korkeakouluissa toimivien alan erikoistuneiden yksikköjen vähäisestä määrästä.

6 Kuntatukijoiden käsityksiä kuntien tietohuollon tarpeesta ja ongelmista

Runsaalle 30:lle kunta-alan tutkijalle lähetettiin 8 avokysymystä ja 2 strukturoitua kysymystä käsittävä pienimuotoinen kysely pääosin samoista teemoista kuin kunnallisjohdolle. Osa kysymyksistä koski suoraan yliopistojen ja korkeakoulujen kunta-alan tutkimuksen kehittämistarpeita. Kyselyn palautti 20 alan tutkijaa. Muutama tutkija lähetti selvitysmiehelle myös huolellisesti laaditun useasivuisen käsityksensä alan tutkimuksen tilasta ja sen kehittamisestä. Tässä raportissa olen jo edellä esitellyt pääkohdat niistä tutkijoiden vastauksista, jotka koskivat aivan samoja teemoja kuin varsinaisessa kyselyssä kunnallisjohtajilta tiedusteltiin. Seuraavassa poimin vielä muutamia kultajyviä alan tietohuollon kehittamisestä ja ongelmien ratkaisuehdotuksista. (Kattava tiivistelmä alan tutkijoiden vastauksista on liitteessä 3.)

Aluksi tutkijoiden keskeisimmät huomiot niistä ongelmista ja puutteista, joihin he kuntakentän tutkimustyössä ovat törmänneet:

- Kuntajohdolla ei ole aikaa huolella tutustua tutkimuksiin ja selvityksiin, ei ainakaan kokonaisuin tutkimusjulkaisuihin ja raportteihin.
- Kunnalliselämää vaivaa liian lyhyt aikaperspektiivi ja liiallinen hallinnollinen sitoutuneisuus.
- Kunnallisjohdon (viranhaltijat ja luottamushenkilöt) oma koulutus on usein puutteellista ja informaatioteknologian taidot verraten heikkoja.
- Valmistakaan tilastoaineistoa ei osata käyttää riittävästi, ja valitettavan usein ei tiedetä, mitä muut jo tietävät (tieto ei liiku, mene perille, rekisterien puute jne.).
- Erityisesti puuttuu vertailevaa analyttistä tietoa, tietoa aluetalouksista, uudesta julkisuuslainsäädännöstä, laatu- ja vaikuttavuustekijöistä; institutionaalista tietoa sen sijaan on ja sitä korostetaan liikaakin.
- Kuntakenttä on vielä usein liian sisäänlämpiävä ja itseriittoinen. On päästävä irti vanhasta käsikirja-ajattelusta ja siirryttävä tiedon omaksumiseen ja soveltamiseen eli strategiseen tietojohdamiseen.

Mitäpä tähän voisi lisätä? Ehkä vain kansainvälisiä suhteita ja erityisesti EU-tietoutta koskevan kysymyksen yhteydessä esiin tulleen kielitaidon puutteen

ja EU:n hallintomenettelyjen kehnon tuntemuksen, lobbaustaitojen puutteen ja heikon verkottumisen koko kuntakenttää ajatellen. Tutkijat siis näkevät kosolti kehittämisen tarvetta. Toisaalta he korostavat, että esimerkiksi EU-asioihin tunnetaan suurta mielenkiintoa ja useissa kunnissa ja alueilla on jo saavutettu hyvä EU-tietouden taso ja kyky käyttää avautuneita mahdollisuuksia hyväksi. He mainitsevat joitakin kuntia esimerkkeinä hyvien tutkimusyhteyksien ylläpidosta ja osaamista korostavasta kuntajohtamisesta.

Mitä sitten esitetään korjauskeinoiksi? Eniten kunta-alan tutkijat korostavat korkeakoulujen ja kuntien välisen kiinteän yhteistyön rakentamista siten, että opinnäytetöitä voitaisiin nykyistä enemmän tehdä kuntaa hyödyttävistä aiheista ja soveltuvien alojen opiskelijat voisivat toimia harjoittelijoina kunnissa. Tutkijat myös toteavat itsekriittisesti, että tutkimusraportteja on opeteltava ”suomen-tamaan”, niin että tieto menee kuntakentässä perille. Myös tutkimusten laatua on parannettava, kriittisyyttä kehitettävä puolin ja toisin sekä suosittava seurantatutkimuksia ja vahvistettava kunta-alan verkottumista korkeakoulujen tutkimusyksikköjen kanssa. Korkeakoulujen pitäisi tulla mukaan järjestämään virkamiehille ja luottamushenkilöille räätälöityjä koulutuspalveluja. Tutkijoiden ja kuntakentän tutkimus- ja kehitysvastaavien tulisi järjestää yhteisiä teematapaamisia. Erityisesti tulisi ottaa huomioon seutuistumisen eteneminen ja kuntayhteistyön kehittäminen tästä näkökulmasta.

Tutkijat suosittelevat kuntien tutkimus- ja kehitysvastaaville kotimaisista alan julkaisuista seurattavaksi erityisesti Kunnallistieteellistä aikakauskirjaa, Kuntaliiton Acta-sarjan julkaisuja, Kunnallisalan kehittämissäätiön julkaisuja sekä Internetistä saatavia alan uusia portaalipalveluja. Lisäksi he suosittavat ainakin yhden ulkomaisen kunta-alan julkaisusarjan tai lehden seuraamista. Julkaisuja mainitaan nimeltä pitkälti toistakymmentä, paljolti sen mukaan, mikä on tutkijan oma erikoistuntemuksen alue. Tutkijat kehottavat seuraamaan Ruotsin komitealaitoksen työskentelyä, koska sikäläisiin komiteamietintöihin liittyy runsaasti hyviä alan tutkimusselvityksiä. Samoin he kehottavat seuraamaan EU-lainsäädännön kehitystä. Nämä suositukset käyvät ilmi yksityiskohtaisemmin liitteestä 3.

On selvää, että o.t.o.-tyyppiset tutkimusvastaavat eivät mitenkään kykene tähän kaikkeen aikapulan vuoksi. Ne 70 tutkimus- ja kehitysvastaavaa, joiden nimet ja yhteystiedot pilottikyselyssä ilmoitettiin, eivät varmaankaan kaikki työskentele päätoimisesti tämän asian parissa. Vain Helsingin kaupungilla näyttää olevan verraten vahva päätoimisten henkilöiden muodostama tutkimusyksikkö, johon useissa vastauksissa viitattiinkin.

Ehkä kaikkein mielenkiintoisin ja tärkein viesti alan tutkijakyselyssä oli kuitenkin se yllättävän selkeä ja yksimielinen näkemys, joka välittyi vastauksista kysymykseen ”Mikä on mielestäsi se lisäarvo, jonka korkeakoulujen piirissä tehtävä kunta-alaa koskeva tutkimus voi kuntien tietohuollolle tarjota?” Vastaukset keskittyivät voimakkaasti neljään asiakokonaisuuteen.

- Yliopistotasoinen tutkimus antaa uusia ideoita, uusia näkökulmia, vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja usein myös aivan uutta tietoa.
- Se tuottaa tiedollista laaja-alaisuutta, hahmottaa kokonaiskontekstia, suuria trendejä ja auttaa ymmärtämään taustoja ja yhteyksiä.

- Se tuottaa kriittistä tietoa, strategisia arvioita, ja sillä on analyyttistä kapasiteettia.
- Se tuo mukanaan kansainvälisen kokemuksen ja käytännöt ja antaa näin pohjaa arvioida tilanteita Suomen olojen kannalta.

Emerituksen mieli aivan herkistyy, kun havaitsee, että tutkijoiden läpikäymät monet metodi- ja teoriakurssit eivät ole menneet aivan hukkaan, koska näin paljon hyvistä tieteellisen tutkimuksen ideaaleista on sisäistynyt. Myös kuntakenttä voi varmaan hyötyä paljon, kun se osaltaan ryhtyy realisoimaan näitä ideoita toiminnassaan mm. tehostamalla yhteistyötä korkeakoulujen mittavien tutkijaresurssien kanssa ja kehittämällä johtamiskulttuuriaan strategisen tietojohdamisen suuntaan.

7 Suosituksia ja toimenpide-ehdotuksia

Edellisessä luvussa esitetyistä kunta-alan tutkijoiden käsityksistä on jo luettavissa monia ehdotuksia alan tutkimustoiminnan ja tiedon käytettävyyden parantamiseksi. Seuraava luettelo ei pyri esittämään selvityksestä tehtäviä johtopäätöksiä ja suosituksia tärkeysjärjestyksessä, vaan pyrkii etenemään yleisemmistä yksityiskohtaisempiin asioihin. Keskeiset seikat voidaan tiivistää esimerkiksi seuraavasti:

- Kunnissa tulisi nykyistä paremmin ymmärtää tutkimuksen arvo päätöksenteon välttämättömänä tukena muuttuvissa ja erilaistuvissa oloissa. Tietohuolto tulisi ottaa vakavasti, siihen tulisi panostaa, ja kuntajohtamisessa tulisi pyrkiä strategiseen tietojohdamiseen. Liiallisesta käsikirja-ajattelusta ja normi- sekä hallintokeskeisyydestä on irrottauduttava ja pyrittävä tiedon ymmärtämiseen ja soveltamiseen.

- Erityisesti tulisi kehittää yhteyksiä korkeakoulujen mittavien tutkijaresurssien kanssa kuntakohtaisesti ja seudullisesti. Kuntien ja erityisesti seutukuntien tulisi luoda pysyviä yhteydenpitojärjestelmiä läheisiin korkeakouluihin ja tutkimuslaitoksiin. Tulisi järjestää tutkijatapaamisia ja vahvistaa kesä- ja työharjoittelujärjestelmiä yhteisen kielen ja kokemuspohjan vahvistamiseksi. Päättötoita tulisi tarjota korkeakouluille.

- Kuntien tai seutukuntien tulisi perustaa (esim. yhteistyössä maakunnan liiton kanssa) tutkimusrekisteri, jota päivitetään ja joka on luettavissa verkosta. Ainakin kunnan sisällä suuremmista käynnistyvistä tutkimushankkeista tulee kulkea tieto hallintosektorilta toiselle koordinaation ja synergian varmistamiseksi sekä päällekkäisyyksien estämiseksi.

- Kuntaliiton ja Tilastokeskuksen tiedonhankinnan päällekkäisyydet voidaan poistaa keskinäistä yhteistyötä ja tiedonvaihtoa parantamalla. Sama koskee Stakesin ja eräiden markkinatutkimuslaitosten tiedonhankintaa, jonka kunnallisjohto tuntee tuottavan turhaa vaivaa.

- Jokaisen tutkimus- ja selvitystyön valmistuttua on luotava toimenpideohjelma saatujen tietojen levittämiseksi ja sen varmistamiseksi, että tietoja tarvitsevat saavat ne haltuunsa ja voivat ne omaksua.

– Jokaisen kunnan olisi vähintään syytä nimetä tutkimusvastaava tai tutkimusasiainmies vaikkapa vain o.t.o.-periaatteella, mutta niin että tämä tehtävä kuuluu selvästi jonkun viranhaltijan toimenkuvaan. Suuremmilla kunnilla tulisi olla ainakin eri hallintosektoreiden tutkimus- ja kehitysvastaavista koostuva yhteiselin koordinaation varmistamiseksi. Vuosittaisessa budjetissa tulee osoittaa kohdittuun tutkimus- ja kehittämisvaroja eri hallintosektoreiden käyttöön.

– Kunta-alan tutkijoista ja asiantuntijoista tulee luoda asiantuntijarekisteri. Rekisteri tulisi pitää mahdollisimman reaaliaikaisena, ja sen tulisi olla vapaasti verkosta imuroitavissa. Tehtävä voisi ainakin tutkijapuolen osalta soveltua Tampereen yliopiston kunnallistieteen laitokselle alan suurimpana tutkimusyksikkönä. Laitos voisi samalla edistää alan tutkijoiden verkottumista kotimaassa ja kansainvälisesti.

– Suurin tiedon vaje kunta-alalla näyttää olevan toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen luotettavassa arvioinnissa, ATK:n ja tietotekniikan käytössä ja sovelluksissa sekä yleensä palvelutuotannon yksikkökustannusten luotettavassa laskennassa ja vertailussa. Tällaista tietoa on vaikea saada, ja saatavissa olevankin tiedon luotettavuus on kuntajohdon mielestä kyseenalaista. Kysymys on sekä kunnallistaloudellisesti että valtiontaloudellisesti (kunnathan tuottavat lähes kaikki terveys- ja sosiaalipalvelut) niin suuresta asiasta, että näiden ongelmien tutkimiseen ja luotettavaan tiedonhankintaan ja mittarien kehittelyyn tulisi niin kuntasektorin kuin valtionkin voimallisesti panostaa.

Liite 1

Pilottikyselyn vastaukset kysymykseen ”Mikä yliopisto, korkeakoulu, tutkimuslaitos tms. tuottaa mielestänne parhaiten tarvitsemaanne mielenkiintoista ja käytökelpoista tutkimustietoa kunnallenne?”

Korkeakoulut

Tampereen yliopisto	152 mainintaa (218 kuntaa vastasi kysymykseen)
Åbo Akademi	30
Helsingin yliopisto	26 (ml. Makes 4 ja HY:n Lahden keskus 1)
Turun yliopisto	19
Joensuun yliopisto	18
Vaasan yliopisto	18
Oulun yliopisto	16
Jyväskylän yliopisto	14
Kuopion yliopisto	9
Turun kauppakorkeakoulu	7
Helsingin kauppakorkeakoulu	4
Lapin yliopisto	4
Lappeenrannan tekn. korkeakoulu	4
Teknillinen korkeakoulu	3
Tampereen teknillinen korkeakoulu	1
Seinäjoen ammattikorkeakoulu	1

Muut tahot

Kunnallisalan kehittämissäätiö	41
Suomen Kuntaliitto	29 (lisäksi 5 mainintaa KuntaSuomi 2004)
Tilastokeskus	25
Stakes	22
Helsingin kaupungin tietokeskus	13
Maakuntien liitot	9 (E-Pohj., E-Savo, Häme, P-Karjala, P- Savo, Pirkanmaa)
Ministeriöt	8
Efektia Oy	5
VATT	5

Lisäksi 2 mainintaa saivat Suomen Aluetutkimus FAR, Audiator Oy, ETLA, Suomen Pankki ja Pellervon taloudellinen tutkimuslaitos. Yhden maininnan saivat Aluekehityssäätiö, Chydenius-Instituutti, EVA, Internet, Itä-Suomen lääninhallitus, Kuntien eläkevakuutus, Kunnallistieteellinen yhdistys, kansainväliset lähteet, Leonia, Länsi-Suomen ympäristökeskus, MTTK:n Ruukin tutkimusasema, SITRA, Taloustutkimus, taloudelliset tutkimuslaitokset, Tilitoimistojen liitto, Työturvallisuuskeskus ja Yritystaito Oy.

Liite 2

Pilottikyselyn vastaukset kysymykseen ”Kuka kuntatutkija (henkilö) tuottaa mielestänne parhaiten mielenkiintoista ja käyttökelpoista kuntatietoa?”

Helin, Heikki	80
Ståhlberg, Krister	52
Harisalo, Risto	18
Sotaraus, Markku	16
Rönkkö, Pentti	14
Meklin, Pentti	13
Ryynänen, Aimo	13
Hoikka, Paavo	12
Vartiainen, Perttu	10
Borg, Olavi	8
Mannermaa, Mika	6
Paasio, Antti	6
Mennola, Erkki	5
Majoinen, Kaija	4
Pursiainen, Terho	4
Anttiroiko, Ari-Veikko	3
Oulasvirta, Lasse	3

Lisäksi kaksi mainintaa saivat Kauko Aronen, Lauri Hautamäki, Voitto Helander, Kai Kalima, Pertti Kettunen, Torsti Kivistö, Arto Laitinen, Markku Lankinen, Paavo Okko, Sari Pikkala, Kari Prättälä, Siv Sandberg ja Eero Uusitalo. Yhden maininnan sai vielä kaikkiaan 37 tutkijaa tai muuta alan vaikuttajaa.

Lisäksi mainittiin useita ryhmiä ja laitoksia ilman että mainittiin ketään henkilöä nimeltä. Useammin kuin kerran mainittiin seuraavat: Suomen Kuntaliitto (9), KuntaSuomi-tutkimusohjelma (2) ja Tilastokeskuksen tutkijat (2). Yhden maininnan saivat lisäksi seuraavat tahot: aluepolitiikan tutkijat, Etelä-Pohjanmaan liiton henkilökunta, Helsingin tilastokeskuksen tutkijat, Tampereen yliopiston julkisoikeuden professorit, kansantalouden ja palkansaajien tutkimuslaitokset, Kunnallistieteellinen aikakauskirja, Kuntapuntari, Kuntaliiton ekonomistit, kuntataloustutkijat, kuntatarkastaja, maakuntaliitto, ministeriöiden henkilökunta, Åbo Akademi, Tampereen yliopisto, tulevaisuudentutkijat. Yhdessä lomakkeessa suositeltiin hyödylliseksi lukemistoksi Bret Easton Ellisiä ja Tom Wolfea!

Todettakoon vielä, että 68:sta nimeltä mainitusta kunta-alan tutkijasta vain 9 oli naisia.

Liite 3

Tiivistelmä kunta-alan tutkijoiden vastauksista kysymyksiin alan yliopistotasoisesta tutkimuksesta, sen merkityksestä ja kuntayhteistyön kehittämisestä. Numerot vastaavat kyselylomakkeen numerointia.

1. Mikä on mielestäsi se lisäarvo, jonka korkeakoulujen piirissä tehtävä kunta-alaa koskeva tutkimus voi kuntien tietohuollolle tarjota?
 - Mittareiden tutkiminen, uusien esittäminen.
 - Suurten trendien paljastaminen.
 - Kriittinen arviointi, näkökulmien avaaminen.
 - Hyvien esimerkkien jakaminen, benchmarking.
 - ”Vapauttaa” kuntaorganisaatio tiedon tuottamista koskevista ja siihen liittyvistä jännitteistä. Kunnissa tiedon tuottaminen voi ainoastaan ylläpitää jo olemassa olevia ajatusmalleja.
 - Oman toiminnan parempi ymmärtäminen, omien strategioiden tunnistaminen ja suuntaaminen, perusoletusten parempi ymmärtäminen ja kyseenalaistaminen. Toiminnan ohjautuminen myös tulevaisuuden, ei vain nykyisen tai menneen näkökulmasta.
 - Tarjoaa luotettavaa tietoa päätöksenteon perustaksi erilaisten vaihtoehtojen arviointia varten.
 - Critical evalution, new knowledge, applications.
 - Yleinen kuntia koskeva tutkimustieto ja kuntakohtainen tutkimustieto, joka edellyttää usein kuntakohtaisia tutkimusprojekteja.
 - Tieteellinen lähestymistapa.
 - Puolueeton tieto, uusien ideoiden esiin nostaminen, kriittinen arviointi.
 - Huomataan uusia asioita, piirteitä ja niistä johtuvaa kehitystä.
 - Ainakin uudet näkökulmat, myös mahdollisuus suhteuttaa oman kunnan tilanne tai toimintatapa laajempaan kokonaisuuteen.
 - Luotettavan ja vertailukelpoisen tiedon saaminen kunnan toimintojen ohjaamiseksi.
 - Kuntien oma tietohuollon taso on niin heikko, että korkeakoulujen ym. ajantasainen tutkimus- ja kehitystietous on kunnille todella tarpeen.
 - Kuntatyö, erityisesti kuntajohtajuus, on erittäin kiireistä ja edellyttää jatkuvasti yhteydenpitoa lukuisiin sidosryhmiin. Kunnissa, mitä pienempiä ne ovat, ei ole tarpeeksi resursseja tehdä tutkimusta, ja silloin luotettavaksi tutkimuksentekijäksi tulevat automaattisesti kuntien tehtäviin erikoistuneet tutkijat yliopistoissa. Tämä tutkimus tulee kuitenkin olla käytäntöön sovellettavissa eikä pelkästään teoreettista keskustelua. Mikäli tutkimus avaa uusia näkökulmia, tarjoaa tietoa ja ratkaisee ongelmia käytännön kuntatyötä varten, näen sen olevan onnistunutta. Tietenkään tämä ei sulje pois sitä, että tarvitsemme myös täysin teoreettista tutkimusta, mutta sen käyttöalue on enemmänkin yliopistojen sisäistä ja kansainvälistä teoriakeskustelua ja -kehittelyä varten.
 - Kuntien peruskysymysten esilläpito tuoreina haasteina (tasa-arvo, ympäristö yms.), kehittämiskysymysten ja ongelmien laaja-alainen jäsentämi-

- nen, taustayhteyksien ja mekanismien tunnistaminen, kansainvälisten kokemusten ja käytäntöjen arviointi Suomen kannalta, yhteistyökontribuutiot mitä erilaisimmissa spesifeissä tapauksissa ja tarpeissa.
- Taustatiedot ja kokonaisuuksien ymmärtäminen, analysointikapasiteetti, ideat ja vaihtoehdot.
 - Näkemyksellisyyttä ja strategisia arvioita, uusien ilmiöiden jäsentämistä ja kontekstualisointia, kansainvälisten keskustelujen tuominen Suomeen.
2. Voitko mainita esimerkkejä koti- ja ulkomailta kunnista ja/tai alan tutkimusyksiköistä, joiden tutkimusaktiviteeteissa on esimerkiksi kelpavia piirteitä?
- IKE-Institutet för kommunal ekonomi (Tukholma), Förvaltningshögskolan (Göteborg), Sydjysk universitet (aik. Odense) Mourizen.
 - Helsingin kaupungin tietokeskus on hyvä yritys kunnissa hallita tietoa systemaattisesti.
 - Difu, Berliini (Deutsches Institut für Urbanistik); KDZ, Wien (Kommunalwissenschaftliches Dokumentationszentrum).
 - Suomen Kuntaliiton KuntaSuomi 2004 -tutkimusohjelma.
 - Kuluttajatutkimuskeskuksen tutkijakoulutus ja monitieteellisyys.
 - Tutkiva opettaja -verkosto, Jyväskylän yliopisto / Eira Korpinen, käytäntö ja tutkimus: niiden yhdistäminen.
 - Kuopio, yhteistyötä yliopiston kanssa.
 - Kunnallisanalan kehittämissäätiö, Helsingin kaupungin tietokeskus, Suomen Kuntaliitto, Tampereen yliopisto. Nopeaa, ajantasaista ja systemaattista tietotuotantoa.
 - Jyväskylän ja Helsingin kaupunkien oma tutkimustoiminta on aktiivista ja poikkeuksellista. Aktiviteeteissa on todella suuria eroja kuntien kesken.
 - Manchesterin yliopistossa (yhteistyösopimus Tampereen yliopiston kanssa) on joitakin kuntien johtamisen tutkimukseen erikoistuneita henkilöitä. Lisäksi naisten asemaa työelämässä käsitellään Woman Studies Centerissä ja myöskin Englannin tasa-arvotoimiston Equal Opportunity Commissionin tutkimusyksikössä. Manchesterin yliopistossa tehdään myös runsaasti Euroopan unioniin liittyvää tutkimusta. Joensuun yliopistossa yhteiskuntatieteellisessä tiedekunnassa on kasvavaa tutkimusaktiviteettia kuntatutkimuksessa. Helsingin kaupungin kehittämisyksikkö.
 - Kysymys on enemmän yksittäisistä tutkimuksista kuin tutkimusyksiköistä, mutta hyviä tutkimuksia tulee mm. Stakesista, VATT:sta, ÅA:sta, Alue- ja ympäristötutkimuksen laitokselta Tampereelta, Karjalan tutkimuskeskukset Joensuusta.
 - Varsinainen kunnallistutkimus on enimmäkseen heikkoa, käytännön kunnalliselämää palvelisivat parhaiten nopealiikkeiset, osin kaupalliset tutkimusyksiköt (vrt. The Economist -lehden tutkimusosasto, Dexia-pankin (Ranska) rahoittama ”pokkarisarja”).
 - Kunnallistieteiden laitos ”monioppialaisena” asiantuntijaorganisaationa (Tampereen yliopisto), Suomen Kuntaliiton menestyksellinen toiminta, Työelämän tutkimuskeskus (TaY) – sisäistä yrittäjyyttä ja menestyksellistä projektihankintaa (ei tosin tiukasti ottaen kunta-alan tutkimusyksikkö).

4. Voitko suositella joitain koti- tai ulkomaisia julkaisusarjoja, tiedelehtiä, tietokantoja tms., joihin kuntien kehitys- ja koulutusvastaavien olisi hyvä tutustua tai säännöllisesti niitä seurata?
 - Kommunal ekonomi och politik (Göteborg) uusi aikakauskirja, Ruotsin komitealaitos, joka teettää paljon selvityksiä, UK open government, Chaster Unit ja muuta.
 - Yliopistojen kuntatutkimukset – eikö näitä pitäisi koordinoita? Nyt tieto hajoaa. Kunnallistieteellinen aikakauskirja / Hallinnon tutkimus.
 - Kunnallistieteellinen aikakauskirja, yksi ulkomainen kunnallislehti (mikä tahansa).
 - Kuntaliiton Acta-sarja, jossa julkaistaan koko ajan tutkimustuloksia.
 - Regional studies, Environment & planning, Progress in human geography, Urban geography, Journal of Rural Studies.
 - EU:n lainsäädäntö, Kasvatus-lehti.
 - Poliitiikka, Kuntaliiton julkaisut, Kunnallisalan kehittämissäätiön julkaisut.
 - KuntaSuomi 2004 -projektin tuotanto, Altika- ja Sotka-tietokannat, Suomen Akatemian tutkimusohjelmat.
 - EU:n tutkimusjulkaisujen seuranta, korkeakoulujen ja yliopistojen viimeiset lisensiaatti- ja väitöskirjat, mutta ennen kaikkea lähimmän ammattikorkeakoulun päättötöiden tilaaminen ja ohjaaminen oman kunnan tutkimustarpeiden piiriin.
 - Gender, Work and Organization, Women in Management Review, International Review of Women and Leadership, Women's Studies International Forum, Local Government, Public Money and Management, Public Policy and Administration, Public Administration, The Research Series of Equal Opportunities Commission (U.K.).
 - Alue ja ympäristö -lehti, Maaseudun uusi aika -lehti, KTA-lehti, Local Government Studies, Janus, Yhteiskuntasuunnittelusarja.
 - Internetissä esim. Ruotsin Kommunförbundetin kotisivu.

8. Miten kuntien ja korkeakoulujen välistä yhteistyötä tulisi mielestäsi kehittää?
 - Hyvään suuntaan menty, konsulttien sijasta voisi käyttää korkeakouluja, seurantatutkimusta tulisi tehdä enemmän.
 - Pitäisi olla luonnollista, että tekevät yhteistyötä / tuottavat tietoa yhdessä. Keskushallinnon tutkimusyksikköjen (esim. Stakes) rooli pitäisi selkeyttää, jotta yliopistot nähtäisiin luonnollisina yhteistyökumppaneina; tästä seurauksena yhteistyösopimuksia, joissa sovitaan kunnan kannalta tärkeän tiedon tuottamisesta.
 - Tärkeää on se, että kunnassa lisääntyy tutkimustyötä ymmärtävien ihmisten määrä, koska tulosten hyödyntämisessä oleellista on myös ymmärtää tutkimustyön perusteet. Näin voitaisiin välttää yksityiskohtiin tuijottaminen ja ymmärrettäisiin, mitä johtopäätöksiä käytäntöön voidaan mistäkin tutkimuksesta tehdä. Samalla tutkijoiden tulisi ymmärtää paremmin kuntakentän perusteita, toimintalogiikkaa yms. ja kirjoittaa ja puhua selkeämmin.

- Kunnissa tulisi paremmin ymmärtää tutkimuksen arvo päätöksenteolle muuttuvissa ja erilaistuvissa oloissa. Kunnat voisivat tilata räätälöityjä koulutuspalveluja korkeakouluilta.
 - Joint problem orientated sessions, Designing publications more readable.
 - Yhteisiä tutkimusohjelmia, ei vain yksittäisten kuntien erillisiä ja vähän resursoituja hankkeita.
 - Lisäämällä konkreettisia opinnäytetöitä. Lisäämällä kesäharjoittelijoita kunnissa.
 - Seutukunnittaisten kehittämistarpeiden ja opinnäytetöiden yhdistäminen, luottamushenkilöiden koulutus.
 - Enemmän käytännön jaksoja ja harjoittelupaikkoja opiskelijoille, täydennyskoulutusta virkamiehille korkeakouluissa.
 - ”Suomentamistilaisuuksia” = koulutuspäiviä tai seminaareja, joissa tutkijat esittelisivät tuloksiaan kuntakentän edustajille mahdollisimman käytännönläheisesti.
 - Tutkimusyhteistyö, jossa käytännön kunnallishallinnon osaaminen tulisi mukaan työhön / soveltavat määräaikaiset ”työvaihdokset”.
 - Korkeakoulujen päättötöitä ohjataan myös kuntien tarpeisiin ja kustantamina. Myös lyhytkestoista koulutusta voitaisiin tilata kuntiin ao. korkeakouluilta.
 - Ajatus kuntien tietohuollosta ”vastaavien” tutkimusyhteyshenkilöiden rekisteristä on oivallinen. Miten se palvelee kuntia ja mihin se sitten sijoitetaan onkin jo eri asia. Kuitenkin näkisin, että kunta-alan tutkijat eri yliopistoista pitäisi koota joustavaksi verkostoksi, siten että yksi yliopisto (esim. Tampereen yliopiston kunnallistieteiden laitos) tai Kunnallisalan kehittämissäätiö kokoaa asiantuntijarekisterin, joka sisältäisi eri tehtäviin erikoistuneet tutkijat. Kunnilla ja yliopistolla olisi sitten mahdollisuus tämän rekisterin pohjalta kutsua tutkijoita asiantuntijoiksi. Lisäksi kunnilla olisi mahdollisuus ehdottaa aktiivisesti omia tutkimusongelmiaan tutkittaviksi opiskelijoiden gradu- tai väitöskirjatöinä. Tämä idea lienee jollakin tavalla käytössä jo nykyisin. Pelkän rekisterin perustaminen ei ole riittävää. Kuntien ja korkeakoulujen välille tulisi luoda ”tutkimusasiamies-idealla” lobby, joka välittää tietoa ja toimii yhdyshenkilönä tutkijoiden ja tarvitsijoiden välillä.
 - Pitkäkestoinen sitoutuminen puolin ja toisin.
 - Määrää on, laatua ei, molemmin puolin tarvittaisiin kriittistä asiantuntemusta, opinnäyteyhteistyötä voitaisiin laajentaa ja systematisoida.
 - Hankerahoitukseen selvemmat mekanismit/pelissäännöt, enemmän kunnanhimoisia suurhankkeita/ohjelmia, yhteisten verkostojen perustaminen (e.g. virtuaalisessa muodossa).
9. Mitkä mielestäsi ovat suurimmat ongelmat kuntien tietohuollossa nykyään?
- Kunnilla ei ole oikeata kuvaa palvelujen todellisista yksikkökustannuksista, Vertti-tyyppinen toiminta hyvää, myös KuntaSuomi 2004 ja kirjanpituudistus.

- Kunnat ”lämpiävät sisäänpäin”. Ilmeisesti kunnissa ei ole tietoa siitä, missä on kunkin seikan asiantuntijuus. Substanssiasiantuntijuus heikkoa, hallinnolla liian keskeinen rooli; tietoa tuotetaan hallintokeskeisesti.
- Suurin ongelma on siinä, ettei siihen panosteta tosissaan, nk. tietohuolto on hajanaista ja satunnaista. Sen kuntoon saattaminen vaatii yleensä asian tärkeyden oivaltamista ja sisäistämistä. Sen jälkeen olisi vuorossa koulutus ja systematisointi.
- Kunnat eivät juuri osta tutkimuksia ja kirjoja. Lähinnä asiat yksinkertaisesti esittävät käsikirjat myyvät. Pitäisi ymmärtää, että monimutkaisia asioita ei voi esittää yksinkertaisesti (eli on itse perehdyttävä erilaiseen tietoon asioiden hahmottamiseksi).
- Laatu- ja vaikuttavuustiedon puute palvelutoiminnoissa.
- Sopivaa koulutusta riittämättömästi, tilastoaineiston vähäinen hyödyntäminen, tekniikan nopea kehitys (yhteensopimattomuus).
- Nykyaikaisten informaatiokanavien käytön vähäisyys: ei ole tietoa siitä mitä tietoa jo on olemassa, tutkimustieto ei välity esimerkiksi talousarvion perusteluihin.
- Ei ole tarpeeksi tietoa uudesta julkisuuslaista. Tiedonkulku (kai) kohtalaisen hyvää.
- Liian vähän aikaa tutustua kokonaisuun tutkimusraportteihin – ”suomen-tamistilaisuudet” tai laadukkaat tiivistelmät tarpeen.
- Melkoisesti ”ristiriitaista” tietoa, josta vaikea arvioida luotettavuutta, tietoa ei välttämättä käytetä hyväksi. Kunnissa tulisi olla aikaa ja mahdollisuus keskustella uusista tuloksista ja uusista tiedoista ja niiden hyödyntämismahdollisuuksista. Edellyttäen, että kunnassa on ainakin yksi tällaisista asioista kiinnostunut henkilö.
- Tietohuollon henkilöstöllä ei ole riittävää koulutusta tietotekniikassa eikä tietoa sen viimeaikaisesta kehityksestä – tietohuollon ulkoistaminen järkevä ratkaisu!
- Tiedon tulva on niin suunnaton, että oleellisen löytäminen epäoleellisesta on vaikeaa. Pienillä kunnilla ei ole resursseja omaan tutkimukseen, ja silloin tärkeää on yhteistyö ja verkkottuminen. Siksi lomakkeen kohdan 8. jatkotoimenpiteenä näkisin, että yliopisto x ja/tai Kunnallisalan kehittämissäätiö, Kuntaliitto yms. rahoittaa ”tutkimus- ja koulutusasiamiehen/-naisen”. Tämän henkilön vastuulla tulisi olla lomakkeen kohtien 8. ja 9. tehtävät, ja mikäli mahdollista tutkimukseen osallistuminen jollakin erityisosaamisalueellaan, esim. johtajuus- ja tasa-arvotutkimuksen tuottamisessa suomalaisella ja kansainvälisellä tasolla. Tämä tutkimusaluehan on yksi Euroopan unionin painopistealueita ja erityisrahoituksen kohde. Lisäksi EU:n muiden rahoitusmahdollisuuksien selvittäminen ja esittely kunnille olisi tärkeää, samoin kuin kuntien verkkottumisen auttaminen EU-rahojen hakemisessa ja hakemuspapereiden käsittely tutkimustyötä varten. Työtä olisi suunnattomasti ja todennäköisesti myöskin tuloksia tulisi juuri tällaisen ”kuntien tutkimusasiamies-lobbarin” kautta helpohkosti. Tällä tavalla ”lobbari” kustantaisi itse itsensä nopeasti.

- Kunnallistaloudesta, hallinnon organisoinnista ja johtajuudesta riittää tietoa, toisin on esim. aluetalouden ja aluekehityksen osatekijöiden laita.
 - Lyhyt perspektiivi, hallintosidonnaisuus, vertailevan analyttisen tiedon puuttuminen.
 - Sisäänlämpiävyys ja ”itseriittoisuus” tietohuollossa, liiallinen tukeutuminen institutionaaliseen tietoon, strategisen tietojohdamisen idean puuttuminen miltei kokonaan – avautuminen ja strategiseen tietojohdamiseen kouluttaminen.
10. Voisitko lopuksi mainita esimerkkejä joistakin tuntemistasi alan tutkimuksista, joita kuntakentässä on voitu runsaasti hyödyntää?
- Krister Ståhlbergin väitöskirjasta opittu monissa tapauksissa; KuntaSuomi 2004 -ohjelma on hyvä, vaikka paljon parantamisen varaa onkin, erityisesti Helinin katsaukset sekä YKSI-moduuli, mutta kyllä muistakin löytyy, kuten esim. VILU; säätiön Sandberg–Ståhlberg-kirjanen kuntakoosta on ilmeisesti käytetty paljon; DETA:n aikanaan tuottamat alueellista kehitystä kuvaavat raportit hyviä (Martikainen, Yrjönen); IKE:n tuottamat seurantatutkimukset Tukholma-mallista (sairaanhoito) ja Tukholman kaupungin kilpailuttamisohjelmasta erinomaisia.
 - KuntaSuomi 2004 -tutkimusohjelma – esim. Nakarin työyhteisötutkimukset.
 - Kuntaliiton Acta-sarjan väitöskirjat.
 - Aimo Ryytäsen lukuisat kirjoitukset.
 - Kasvatustieteen tutkimukset – opettajien täydennyskoulutus, esiopetuksen järjestäminen, ergonomia tutkimukset – työtilojen sisustus, turvallisuusnäkökohdat.
 - KuntaSuomi 2004 -projektin tuotanto, Kunnallisalan kehittämissäätiön julkaisut.
 - Esim. Kunnallisalan kehittämissäätiön Polemia-julkaisut, Suomen Kuntaliiton Acta-sarja, sisäministeriön alue- ja kuntaosaston julkaisut, Stakesin raportit, VATT:n raportit; yksittäisistä tutkijoista päällimmäisenä tulevat mieleen Heikki Helin, Perttu Vartiainen, Krister Ståhlberg, Heikki Loikkanen, Arto Haveri, Lasse Oulasvirta.
 - Heikki Helinin talouden liikkumavara -kirjoitukset; Risto Harisalo ym: Palvelujen vaihtoehtoiset tuotantojärjestelmät (ilm. jo 1986); Ari-Veikko Anttiroiko: Kuntien toimintaympäristöä koskevien muutosten ja dynamiikan hahmottaminen; Pentti Meklin: Kuntien talousinformaation kysymykset; Pekka Valkama: yhtiöittäminen, tilaaja-tuottajamalli ym.; Perttu Vartiainen: Alueellinen kehitys; Kaija Majoinen: mahdollistavan valtuuston idea ym. – ja paljon muuta.

KUNTATUTKIMUSTA KOSKEVA KYSELY

Arvoisa kunnanjohtaja
Arvoisa tutkimusyhteyshenkilö/sektorin kehitysvastaava

Tämä kysely liittyy Kunnallisan Kehittämissäätiön toimeenpanemaan kuntatutkimuksen tilan ja tarpeen kartoitukseen, jota selvitysmies prof. Olavi Borg laatii. Olemme postittaneet tämän kyselyn suoraan sille/niille yhteyshenkilöille, jotka säätiön äskettäisessä kunnanjohtajille osoitetussa esikyselyssä ilmoitettiin. *Toivomme kunkin yhteyshenkilön vastaavan itsenäisesti tähän kyselyyn (suuremmissa kunnissa voi olla useampia yhteyshenkilöitä).* Niissä kunnissa, joista tällaista henkilöä ei ole ilmoitettu, olemme lähettäneet kyselyn kunnansihteereille, joiden toivomme näiden kuntien osalta tähän kyselyyn vastaavan. Suurimpiin kuntiin kysely on lähetetty myös hallintosektorien tutkimus/suunnittelu- ja kehitysvastaaville .

Käytämme tätä kyselyä selvitysmiehen pohja-aineistona kartoittaessamme kunta-alan tutkimustiedon tarvetta, tietolähteitä, tiedon välittymistä ja perille menoa sekä kuntien suhteita alan tutkimuslaitoksiin, korkeakouluihin ja muihin tiedontuottajiin. Olemme ensisijaisesti kiinnostuneita kuntakentän kokonaistilanteesta, mutta myös kunta- ja sektorikohtaisista erityisjärjestelyistä. Toivoisimme saavamme kuntanne/ sektorinne vastauksen huhtikuun 15. päivään mennessä. Vastauksianne käsitellään luottamuksellisesti ja nimettöminä.

Kiitämme merkittävästä panoksestanne kuntatutkimuksen tilan ja tarpeen kartoituksessa. Raportti toimitetaan sen kesään mennessä valmistuessa kyselyyn vastanneille kunnille.

Olavi Borg

Lasse Ristikartano

Yhteystiedot:

Olavi Borg, 33014 TAMPEREEN YLIOPISTO

Puhelin 03 215 7639 työ, 03 356 0190 koti
Fax 03 215 6552

Sähköposti Olavi.Borg@uta.fi

KUNTATUTKIMUSTA KOSKEVA KYSELY

1. Miten arvioisit oman kuntasi/hallintosektorisi kohdalta tutkimustiedon tarpeen, saatavuuden ja käytettävyyden tällä hetkellä seuraavien tiedonalojen suhteen? Merkitse rasti (x) ko. kohtaan.

Tiedon ala	Tiedon tarve			Tiedon saatavuus			Käytettävyys		
	hyvä	kohta-lainen	heikko	hyvä	kohta-lainen	heikko	hyvä	kohta-lainen	heikko
Johtaminen ja hallinto yleensä									
Palvelutuotannon tarve ja kustannukset									
Vertaileva tieto muista kunnista									
Talous- ja budjetointi yleensä									
Elinkeinoasiat									
EU-ohjelmat									
Ympäristökysymykset									
Kaavoitus- ja maankäyttö									
Erikoissairaanhoito									
Perusterveydenhuolto									
Päivähoito									
Sosiaalityö									
Vanhuspalvelut									
Vammais- ja muut erityispalvelut									
Ennalta ehkäisevä nuorisotyö									
Kunnallistekniikka									
ATK ja tietotekniikka									
Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi yleensä									
Jokin muu, mikä									

2. Voisitko vielä mainita kolme aluetta, joilla käyttökelpoisen ja luotettavan tiedon tarve kunnassasi/sektorillasi mielestäsi on suurin?

2.1. _____

2.2. _____

2.3. _____

3. Luettele ne tärkeimmät tahot (laitokset, yksiköt, konsultit), jotka mielestäsi tekevät eniten kuntien/sektorisi kannalta kiintoisia ja käyttökelpoisia tutkimuksia?

3.1. Tiedon tuottaja _____ ala _____

3.2. Tiedon tuottaja _____ ala _____

3.3. Tiedon tuottaja _____ ala _____

3.4. Tiedon tuottaja _____ ala _____

3.5. Tiedon tuottaja _____ ala _____

4. Onko kuntasi/sektorisi parin viimeisen vuoden aikana tilannut näiltä tahoilta sellaisia tutkimuksia ja selvityksiä, joissa kunta on ollut pääasiallisena maksajana?

4.1. Ei ole tilannut ☐

4.2. On tilannut ☐ seuraavilta: _____

5. Onko kunnassasi päivitettävää tutkimus- tai tietorekisteriä, josta kävisi ilmi lähivuosina tehdyt ja/tai työn alla olevat tutkimukset ja selvitykset?

5.1. on rekisteri ☐

5.2. ei ole rekisteriä ☐

6. Jos rekisteri on olemassa, millainen se on luonteeltaan

6.1. kunnan yhteinen yli hallintosektorirajojen ☐

6.2. kukin hallintosektori luetteloi ja rekisteröi vain omansa ☐

6.3. rekisteri(e)n päivittäminen on säännöllistä ☐

6.4. rekisteri(e)n päivittäminen on satunnaista ☐

7. Missä muodossa mielestäsi tutkimustietoa tulisi jakaa, jotta se menisi tehokkaimmin perille? Rengasta kolme tärkeintä toimintatapaa.

7.1. Normaaaleina kokonaisina tutkimusraporteina

7.2. Tiivistettyinä tietopaketteina, lyhennelminä

7.3. Ensin uutinen mediaan ja sitten raportti tai tiivistelmä päättäjille

(jatkuu seuraavalla sivulla...)

7.4. Tietopakettina kunnan sisäisessä tietoverkossa tai Internetissä

7.5. Raportointiin tulisi aina liittää koulutusta ja tiimityötä

7.6. Tutkijoiden tulisi opetella selkokielistä kirjoittamista ja puhumista

7.7. Jokin muu keino, millainen _____

8. Ovatko mielestäsi kunnan ulkopuolisilta tahoilta tilatut tutkimukset ja selvitykset vastanneet tuloksiltaan ja käytettävyydeltään niihin sijoitettua rahaa? Rengasta vain yksi vaihtoehto.

1. lähes aina

2. useimmiten

3. melko harvoin

4. ani harvoin

9. Missä mielestäsi ovat suurimmat ongelmat kunnan tietohuollossa yleensä?
Rengasta soveltuvat kohdat.

9.1. Resursseja liian vähän hyvän tiedon tuottamiseen

9.2. Tiedon jakaminen ei ole oikein organisoitu

9.3. Tiedon perillemeno ei ole mitenkään varmistettu

9.4. Tietoja salataan ja pantataan toisilta sektoreilta

9.5. Kunnasta puuttuu tietohuollon perinne ja arvostus

9.6. Kunta-alan tutkimustiedon tuottaminen on Suomessa ylimalkaan heikosti organisoitu ja resurssoitu.

9.7. Jokin muu ongelma

10. Esiintyykö tutkimusten ja selvitysten tuottamisessa ja käytössä joitakin seuraavista pulmista?
Rengasta soveltuvat kohdat.

10.1. Niillä halutaan vain "myydä" tai perustella jotakin jo tehtyä tai haluttua ratkaisua kunnan sisällä.

10.2. Tehdään tutkimus tai selvitys, koska valtionhallinto niin vaatii (ilman että siitä olisi kunnalle mitään sanottavaa hyötyä).

10.3. Tehdään tutkimuksia ja selvityksiä, jotta eräillä henkilöillä olisi töitä.

10.4. Selvityksellä halutaan osoittaa, että ongelma on havaittu, vaikkei sille ehkä mitään aiotakaan tehdä.

10.5. Vaikea löytää tutkijoita, joilla olisi riittävä alan/ongelman käytännön tuntemusta.

10.6. Jotain muuta, mitä _____

11. Onko kunnallasi toimiva yhteistyösuhde tutkimusten ja selvitysten tekemisessä jonkin alueellasi toimivan korkeakoulun tai tutkimuslaitoksen kanssa?

1.

Ei ole

☐

2.

On

☐

Minkä kanssa?

12. Miten arvioisit seuraavia tiedontuottajia nimenomaan oman alasi/tehtäväsi näkökulmasta?
Merkitse rasti (x) ko. kohtaan.

Tiedon tuottaja	Luotettavuus			Hyödynnettävyys			Kustannukset		
	hyvä	kohtalainen	heikko	hyvä	kohtalainen	heikko	kallis	sopiva	edullinen
Suomen kuntaliitto									
Oma maakunnan liitto									
Valtion keskushallinto- viranomainen									
Valtion läänintason viranomainen									
TE-keskus									
Ympäristökeskus									
Korkeakoulu, yliopisto, sen tutkimuslaitos									
Ammattikorkeakoulu									
Yksityinen alan tutkimusyritys									
Yksityinen henkilö, konsultti									
Valtion tutkimuslaitos									
Tilastokeskus									
Jokin muu, mikä									

13. Viime syksyn pilottikyselyn mukaan Suomen Kuntaliitto ja Tilastokeskus mainittiin selvästi muita useammin niinä tietolähteinä, joita kunnat hyödyntävät. Haluaisimme nyt tietää tarkemmin, mitä tietoa näiltä tahoilta saadaan.

	Kuntaliitto		Tilastokeskus	
	kyllä	ei	kyllä	ei
13.1. Ensisijaisesti erilaista valmista tilastotietoa				
13.2. Kuntien keskinäistä tilaa kuvaavia selvityksiä				
13.3. Jonkin hallintosektorin erityistietoa				
13.4. Normitulkintaa ja toimintaohjeita koskevaa tietoa				
13.5 . Budjetin ja taloussuunnitelun tilastotietoa				
13.6. Kuntakentän ja valtion suhdetta koskevaa tietoa				
13.7. Euroopan Unioniin liittyvää tietoa				
13.8. Jotain muuta, mitä				

14. Entä keräävätkö jotkin viranomais- tai muut tahot mielestäsi kunnista erilaisia tilasto- ym. tietoja

- 1. liikaa
- 2. sopivasti
- 3. liian vähän

Jos keräävät liikaa, niin mitkä tahot mielestäsi erityisesti rasittavat kuntaa tällaisilla tilasto- yms. selvityspyynnöillään?

15. Missä ominaisuudessa olet tähän kyselyyn vastannut?

- 1. Kunnanjohtajana
- 2. Kunnansihteerinä
- 3. Kunnan tutkimusvastaavana ja sähköpostiosoitteeni on: _____
- 4. Hallintosektorin tutkimus- ja kehitysvastaavana, mikä sektori _____
ja sähköpostiosoitteeni on: _____
- 5. Jokin muu, mikä _____

16. Mihin maakunnan liittoon kuntasi kuuluu _____

Kiitämme yhteistyöstä ja vastauksistanne. Postittakaa vastaus oheisessa palautuskuoressa suoraan selvitysmiehelle Tampereen yliopistoon.

KYSELY

Hyvä kunta-alan tutkija

Kunnallisalan Kehittämissäätiön toimeksiannosta teen selvitystä kuntatutkimuksen, laajemmin katsoen kuntien tietohuollon, tilasta ja tarpeesta. *Kysymys ei ole alan akateemisen tutkimuksen evaluaatiosta, vaan kuntien tietohuollon käytännöllis-painotteisesta peruskartoituksesta.* Selvityksen keskeisen osan muodostaa kartoitus siitä, millaista tietoa kunnat tarvitsevat toimintojensa ylläpitämisessä ja kehittämisessä; mistä tätä tietoa saadaan, miten käyttökelpoista se on ja miten sitä kunnissa halutaan tai kyetään hyödyntämään. Samalla luodaan säätiölle kuntien tietohuollosta “vastaa-vien” tutkimusyhteyshenkilöiden rekisteri.

Perustietojen hankkimiseksi lähetettiin kuntiin vuoden 1999 lopulla pilottikysely yhteys-verkon luomiseksi ja tietolähteiden kartoittamiseksi. Esikysely osoitti, että korkea-koulujen tutkimusaktiviteeteilla on tärkeä, joskin määrällisesti verraten vaatimaton osuus kuntien tietohuollossa. Tutkijoiden käsitykset siitä, millaisia ongelmia alalla vallitsee, on tällaisen selvityksen laatimisessa hyvin tärkeää. Niinpä käännyn puoleesi seuraavalla lyhyehköllä kyselyllä. Osa kyselyn teemoista on aivan samoja kuin kuntiin lähetetyssä lomakkeessa, suuri osa koskee kuitenkin puhtaasti asiantuntijaroolia tutkijana.

Tämä kysely on lähetetty kaikille niille alan tutkijoille, jotka sijoittuivat kunnanjohtajien “top-ten”-listalle pilottikyselyssä sekä joukolle säätiön rahoittamissa tutkimushank-keissa mukana olleita tutkijoita. Käytän tietoja laadullisina kontrolliaineistoina ja anonymisti. Toivon palautuksia kyselyyn huhtikuun 15. päivään mennessä.

Parhain yhteistyöterveisin

Olavi Borg
selvitysmies, prof. emer.

Yhteystiedot:

Olavi Borg, 33014 TAMPEREEN YLIOPISTO

Puhelin 03 215 7639 työ, 03 356 0190 koti
Fax 03 215 6552

Sähköposti Olavi.Borg@uta.fi

KYSYMYKSET

(Käytä tarvittaessa lomakkeen takasivuja
vastauksesi tunnistettavasti numeroiden.)

1. Mikä on mielestäsi se lisäarvo, jonka korkeakoulujen piirissä tehtävä kunta-alaa koskeva tutkimus voi kuntien tietohuollolle tarjota?

2. Voitko mainita esimerkkejä koti- tai ulkomailta kunnista ja/tai alan tutkimusyksiköistä, joiden tutkimusaktiviteeteissa on esimerkiksi kelpaavia piirteitä? Kuvaile lyhyesti.

3. Millaiseksi arvioit kuntiemme kansainvälisen toiminnan laatutason erityisesti EU-ohjelmien tuntemuksen ja käytön osalta?

4. Voitko suositella joitakin koti- tai ulkomaisia julkaisusarjoja, tiedelehtiä, tietokantoja tms., joihin kuntien kehitys- ja koulutusvastaavien olisi hyvä tutustua tai säännöllisesti niitä seurata?

5. Missä muodossa tutkimustietoa tulisi mielestäsi kunnissa jakaa, jotta se menisi parhaiten perille?
Rengasta kolme tärkeintä.

1. Normaaleina kokonaisina tutkimusraportteina
2. Tiivistettyinä tietopaketteina, lyhennelminä
3. Ensin uutinen mediaan ja sitten raportti tai tiivistelmä päättäjille
4. Tietopaketti kunnan sisäiseen tietoverkkoon tai Internettiin
5. Raportointiin tulisi aina liittää koulutusta ja tiimityötä
6. Tutkijoiden tulisi opetella selkokielistä kirjoittamista ja puhumista
7. Jokin muu keino, mikä _____

6. Onko edustamallasi laitoksella tai tutkimusyksiköllä toimiva suhde jonkin kunnan tai kunta-alan yhteisön kanssa tiedon tuottamisessa, konsultoinnissa tai koulutuksessa? Entä itselläsi henkilönä? Rastita.

	Toistuvasti	Satunnaisesti	Ei lainkaan	Myös itsellä
6.1. Tutkimustiedon tuottamisessa				
6.2. Konsultoinnissa				
6.3. Koulutuksessa				

7. Miten arvioisit seuraavia tiedon tuottajia nimenomaan kunta-alan tiedontarpeen näkökulmasta?

Tiedon tuottaja	Luotettavuus			Hyödynnettävyys			Kustannukset		
	hyvä	kohtalainen	heikko	hyvä	kohtalainen	heikko	kallis	sopiva	edullinen
Suomen kuntaliitto									
Oma maakunnan liitto									
Valtion keskushallinto- viranomaiset yleensä									
Valtion läänintason viranomaiset yleensä									
TE-keskukset									
Ympäristökeskukset									
Korkeakoulut, yliopistot, tutkimuslaitokset yleensä									
Ammattikorkeakoulut									
Yksityiset alan tutkimusyrietykset									
Yksityinen henkilö, konsultti									
Valtion tutkimuslaitokset									
Tilastokeskus									
Jokin muu, mikä									

8. Miten kuntien ja korkeakoulujen välistä yhteistyötä tulisi mielestäsi kehittää?

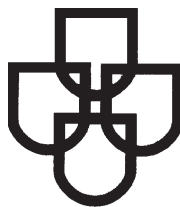
9. Mitkä mielestäsi ovat suurimmat ongelmat kuntien tietohuollossa nykyään? Mainitse pari ja esitä, jos suinkin mahdollista, korjausehdotus.

10. Voisitko lopuksi mainita esimerkkejä joistakin tuntemistasi alan tutkimuksista, joita kuntakentässä on voitu runsaasti hyödyntää?

*Kunnallisalan kehittämissäätiön tutkimusjulkaisujen sarjassa
ovat ilmestyneet*

- 1 Pirjo Mäkinen
KUNTARAKENNESELVITYS (1992)
- 2 HYVINVOINTIYHTEISKUNNAN TULEVAISUUS
Kolme näkökulmaa (1992)
- 3 Maria Lindbom
KUNNAT JA EUROOPPALAINEN ALUEKEHITYS (1994)
- 4 Jukka Jääskeläinen
KUNTA, KÄYTTÄJÄ, MARKKINAVOIMA
Kunnallisen monopolin ohjaus ja johtaminen (1994)
- 5 Torsti Kivistö
KEHITYKSEN MEGATRENDIT JA KUNTIEN TULEVAISUUS
Kohti ihmisläheistä kansalaisyhteiskuntaa (1995)
- 6 Kari Ilmonen–Jouni Kaipainen–Timo Tohmo
KUNTA JA MUSIIKKIJUHLAT (1995)
- 7 Juhani Laurinkari–Pauli Niemelä–Olli Pusa–Sakari Kainulainen
KUNTA VALINTATILANTEESSA
Kuka tuottaa ja rahoittaa palvelut? (1995)
- 8 Pirjo Mäkinen
KUNNALLISEN ITSEHALLINNON JÄLJILLÄ (1995)
- 9 Arvo Myllymäki–Asko Uoti
LEIKKAUKSET KUNTIEN UHKANA
Vaikeutuuko peruspalvelujen järjestäminen? (1995)
- 10 Heikki Helin–Markku Hyypiä–Markku Lankinen
ERILAISET KUNNAT
Kustannuserojen taustat (1996)
- 11 Juhani Laurinkari–Tuula Laukkanen–Antti Miettinen–Olli Pusa
VAIHTOEHDOKSI OSUUSKUNTA
– yhteisö kunnan palvelutuotannossa (1997)
- 12 Jari Hyvärinen–Paavo Okko
EMU – ALUEELLISET VAIKUTUKSET JA KUNTATALOUS (1997)
- 13 Arvo Myllymäki–Juha Salomaa–Virpi Poikkeus
MUUTTUMATON – MUUTTUVA KANSANELÄKELAITOS (1997)

- 14 Petri Böckerman
ALUEET TYÖTTÖMYYDEN KURIMUKSESSA (1998)
- 15 Heikki Helin–Seppo Laakso–Markku Lankinen–Ilkka Susiluoto
MUUTTOLIIKE JA KUNNAT (1998)
- 16 Kari Neilimo
STRATEGIAPROSESSIN KEHITTÄMINEN MAAKUNTATASOLLA
– case Pirkanmaa (1998)
- 17 Hannu Pirkola
RAKENNERAHASTOT
– ohjelmien valmistelu, täytäntöönpano ja valvonta (1998)
- 18 Marja-Liisa Nyholm–Heikki Suominen
PALVELUVERKOSSA YÖTÄPÄIVÄÄ (1999)
- 19 Jarmo J. Hukka–Tapio S. Katko
YKSITYISTÄMINEN VESIHUOLLOSSA? (1999)
- 20 Salme Näsi–Juha Keurulainen
KUNNAN KIRJANPITOUUDISTUS (1999)
- 21 Heikki Heikkilä–Risto Kunelius
JULKISUUSKOE
Kansalaiskeskustelun opetuksia koneistoille (2000)
- 22 Marjaana Kopperi
VASTUU HYVINVOINNISTA (2000)
- 23 Lauri Hautamäki
MAASEUDUN MENESTYJÄT
Yritykset kehityksen vetureina (2000)
- 24 Paavo Okko–Asko Miettälä–Elias Oikarinen
MUUTTOLIIKE PAKOTTAA RAKENNEMUUTOKSEEN (2000)
- 25 Olavi Borg
TIEDON VAJE KUNNISSA (2000)

Kunnallisalan kehittämissäätiö rahoittaa kuntia palvelevaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Tavoitteena on näin tukea kuntien itsehallintoa ja parantaa niiden toimintamahdollisuuksia.

Rahoitettavien tutkimusten tuloksien tulee olla sovellettavissa käytäntöön. Rahoitettavilta hankkeilta edellytetään ennakkoluulotonta ja uutta uraa luovaa otetta.

Säätiöllä on *Polemiikki*-niminen asiakaslehti ja kaksi julkaisusarjaa:

Polemia-sarja, jossa käsitellään kunnille tärkeitä strategisia kysymyksiä ajattelua herättävällä tavalla.

Tutkimusjulkaisut-sarja, jossa julkaistaan osa säätiön rahoittamista tutkimuksista. Pääosa säätiön rahoittamista tutkimuksista julkaistaan teijätahon omissa julkaisusarjoissa.

Vuonna 1990 perustettu itsenäinen säätiö rahoittaa toimintansa sijoitus-
tuotoilla.

Osoite	Kasarmikatu 23 A 15 00130 Helsinki
Puhelin	(09) 6226 570
Telekopio	(09) 6226 5710
Asiamies	Lasse Ristikartano, (09) 6226 5720
Tutkimusasiamies	Veli Pelkonen, (09) 6226 5740
Taloudenhoitaja	Tuulikki Saarinen, (09) 6226 5730
Säätiön esittely ja hakuohjeet	www.kaks.fi